

COMMUNITY

CURRICULUM

**Budovanie kapacít učiteľov/liek a
pracovníkov/čok s mládežou
pre implementáciu service learningových
projektov**

august 2024

EDITORKA: EDINA MALKIĆ

AUTORKY V ABECEDNOM PORADÍ:

- 1. ALŽBETA BROZMANOVÁ GREGOROVÁ**
- 2. EDINA MALKIĆ**
- 3. LEONITA BAJRA**

Budovanie kapacít učiteľov/liek a pracovníkov/čok s mládežou pre implementáciu service learningových projektov

RECENZENTKY:

ALEXANDRA RUSŇÁKOVÁ
DONARTA UKA
IVETA HARVÁNEKOVÁ
LUCIA ROSSOVÁ
MARIA BUTYKA
MARKÉTA KOLÁČKOVÁ
MARTA HAUSER
TAMARA FABAC

Učebný plán bol vytvorený v rámci projektu Service-learning in fostering youth civic engagement, diversity, and social inclusion in the CEE region - SlipStream podporeného v rámci programu Erasmus+ (ďalej len "Erasmus+"), číslo proejktu 2023-1-SK220-YOU-000159836. Projekt realizujú: Platforma dobrovoľníckych centier a organizácií (Slovensko), Udruga za razvoj civilnog drustva SMART (Chorvátsko), Fundatia noi orizonturi Lupeni (Rumunsko), Međunarodno udruženje "Interaktivne otvorene škole" - MIOS Tuzla (Bosna a Hercegovina), Národní asociace dobrovolnictví, z.s., (Česká republika), NGO TOKA (Kosovo), Centre europeen du volontariat (CEV) (Belgicko).

Podpora Európskej komisie na vydanie tejto publikácie nepredstavuje schválenie jej obsahu, ktorý vyjadruje len názory autorov a Komisia nenesie zodpovednosť za akékoľvek použitie informácií v nej obsiahnutých.

**Funded by
the European Union**

ÚVOD

Service learning alebo učenie sa prostredníctvom angažovanosti umožňuje deťom a mládeži vnímať a riešiť problémy alebo potreby v rámci komunity, pričom získavajú osobné skúsenosti a rozvíjajú rôzne kompetencie. Dôraz sa kladie na zážitkové učenie (learning by doing), ktoré zahŕňa učenie mimo školskej triedy alebo organizácie občianskej spoločnosti, v komunite, kde sa vyskytujú skutočné problémy a ovplyvňujú životy občanov.

Service learning sa môže realizovať v školách, predškolských zariadeniach, na univerzitách, ako aj v organizáciách občianskej spoločnosti¹ s osobitným dôrazom na mládežnícke organizácie². Service learning zabezpečuje učenie sa toho, čo sa treba naučiť, a zároveň robenie niečoho potrebného a zmysluplného s komunitou a v rámci komunity.

Stručne povedané, service learning sa vyznačuje silným prepojením medzi obsahom učebných osnov a službou (službami), ktorú deti alebo mládež poskytujú v rámci komunity, t. j. rovnováhou medzi učením a službou. Vychádza z rozpoznanej potreby či potrieb v rámci komunity, spája službu s učebnými osnovami a prostredníctvom realizácie aktivít služby a vzdelávacích príležitostí,³ kde sa deti alebo mládež učia, uvažujú a rozvíjajú postoje, vedomosti a zručnosti. Okrem toho sa učia o kontexte, v ktorom sa služba poskytuje, o prepojení medzi službou a ich vlastnými vzdelávacími a rozvojovými cieľmi a o ich úlohách ako občanov a občanok.

Service learningové projekty⁴ sa vyznačujú tým, že majú:

- vysoký prenos poznatkov do každodenných vzdelávacích príležitostí v miestnej komunite a školskej/mládežníckej organizácii,
- holistický rozvoj kompetencií detí a mládeže,
- vysokú mieru účasti detí/mládeže na vzdelávaní a rozhodovacích procesoch týkajúcich sa obsahu, metód a činností (služby)
- nadviazaný kontakt s občanmi, ich životnými problémami a výzvami a ponúkajú spôsob, ako spoločne zvýšiť kvalitu života členov a členiek komunity.

Učebný plán je výsledkom spoločného úsilia partnerských organizácií z Európy o vytvorenie komplexných materiálnych zdrojov na pochopenie, rozvoj a implementáciu service learningových projektov vo vzdelávacom ekosystéme⁵ Európy.

¹ Mnohé organizácie občianskej spoločnosti v Európe ponúkajú mládežnícke kluby alebo dobrovoľnícke kluby ako štruktúru, ktorá umožňuje mládeži zapojiť sa do rozvoja komunity a prispieť k nemu.

² Pre ľahšie čítanie a orientáciu v obsahu budeme používať termín mládežnícke organizácie, ale rovnako máme na mysli aj organizácie občianskej spoločnosti.

³ V školách, predškolských zariadeniach a na univerzitách existujú učebné osnovy predmetov, učebné plány s výsledkami vzdelávania, ktoré je potrebné plniť počas celého školského roka. V organizáciách občianskej spoločnosti existuje vzdelávací program alebo učebné osnovy na budovanie kapacít mládeže, ktoré v tomto prípade zabezpečujú prepojenie medzi službou a učebnými osnovami.

⁴ Service-learning je prístup, ktorý sa používa ako neoddeliteľná súčasť vyučovacieho procesu v školách, predškolských zariadeniach a na univerzitách, a preto sa označuje ako vyučovacia prax. V organizáciách občianskej spoločnosti, mládežníckych organizáciách sa zvyčajne používa terminológia mládežníckych iniciatív alebo mládežníckych projektov. V tomto dokumente budeme na účely ľahšieho čítania a orientácie v obsahu používať termín service learningové projekty.

⁵ Pod pojmom vzdelávací ekosystém rozumieme všetky formy formálneho, neformálneho a informálneho vzdelávania v Európe.

Tento materiál vznikol v rámci projektu "Service-learning in fostering youth civic engagement, diversity, and social inclusion in the CEE region" (skrátene SlipStream) financovaného z programu Erasmus+ - KA220-YOU - Cooperation partnerships in youth.

Cieľom tohto projektu je podporiť a zvýšiť kvalitu príležitostí pre účasť mládeže na demokratickom živote a sociálnej a občianskej angažovanosti v komunitách prostredníctvom prepojenia formálneho a neformálneho vzdelávania vytvorením podmienok pre rozvoj stratégie service learning v krajinách strednej a východnej Európy (región CEE). Projekt chce vytvoriť nástroje a podmienky na realizáciu service learningových projektov a zvýšiť jeho exkluzivitu.

Pripravili sme osnovu učebných osnov pre budovanie kapacít učiteľov, pracovníkov s mládežou a úradníkov pre mládež, ktorí sa priamo podieľajú na práci alebo vzdelávacích procesoch s deťmi a mladými ľuďmi. Zabezpečuje prehľad základných komponentov dôležitých pre úspešnú realizáciu service learningových projektov, pričom rešpektuje rôznorodosť prístupov a skúseností s implementáciou pedagogiky service learning v celej Európe.

K učebným osnovám je priložená Príručka metód, nástrojov a cvičení, ktoré možno použiť pri tvorbe školenia zameraného na service learning, ako aj pri dizajnovaní service learningového projektu. Pomôckou je aj Príručka štandardov kvality pre úspešné projekty service learning, ktorá je druhým výstupom projektu Slipstream.

Prajeme vám radosť z učenia a implementovania service learningu s deťmi alebo mladými ľuďmi.

Konzorcium SlipStream

OBSAH

ÚVOD	4
TÉMY	8
CIEĽOVÁ SKUPINA	8
CIEĽ UČEBNÝCH OSNOV	8
VÝSLEDKY VZDELÁVANIA	9
TÉMY PRE VZDELÁVANIE/ODBORNÚ PRÍPRAVU	10
METODIKA REALIZÁCIE ŠKOLENIA	11
TRVANIE ŠKOLENIA	12
PODPORNÝ UČEBNÝ MATERIÁL	12
CERTIFIKÁTY/POVERENIA	12
VŠEOBECNÉ TIPY PRE ŠKOLENIE	12
TRÉNINGOVÝ PLÁN	13
Tabuľka s prehľadom obsahu učebných osnov s navrhovanými aktivitami.	14
OPIS VZDELÁVACÍCH AKTIVÍT:	16
Kto je kto v miestnosti	16
Malé rozhovory	16
Čo očakávam a čoho sa obávam na tejto ceste	17
Sme komunita	18
Naša vzdelávacia cesta	19
Mala by sa zmeniť moja vyučovacia prax? Prečo?	20
Služba a učenie v rámci service learningu	21
Skúmanie činností zameraných na komunitu	22
Zásady realizácie výchovy detí a mládeže k dobrovoľníctvu (princípy service learning)	24
Učenie sa službou od A po Z - koncepcia a model	28
Rozdiel medzi koncepciami	29
Kroky v projekte komunitnej služby a učenia sa	30
Príprava na implementáciu service learningu	31
"Marketingová stratégia" pre zainteresované strany	33
Prekonávanie prekážok pri implementácií service learningu	33
Ciele vzdelávania alebo služby?	34
Stanovenie cieľov vzdelávania a služby	36

Stanovenie cieľov vo vzdelávaní v oblasti služieb	38
Identifikácia príčin a dôsledkov problému	39
Činnosť alebo problém komunity	44
Mapovanie komunity a identifikácia problémov v komunite	44
Fotografovanie	46
Mission Impossible	46
Reflexia vo vzdelávaní v oblasti služieb	48
Reflexia - úroveň, typy a otázky	50
Prečo reflexia a hodnotenie	51
Úvod do reflexie	52
Štandardy pre kvalitné service learningové projekty	53
Hodnotenie štandardov kvality	56
Štandardy kvality skladačka	60
Usmernenia pre kvalitnú implementáciu service learningu	64
Verejná hviezda so service learningovým projektom	69
Hodnotenie vo vzdelávaní prostredníctvom služieb	70
Čas na večierok	71
Zmysluplné ukončenie service learningového projektu	72
Cinquain	73
A čo naše očakávania	73
3 PPP v service learningových projektoch	74
Brána - moja cesta za vzdelávaním v oblasti služieb	76

TÉMY

- Metodika vyučovania - pedagogika vyučovania;
- Vzdelávanie pre aktívne občianstvo;
- Spolupráca s miestnou komunitou;
- Práca s mládežou - budovanie kapacít mládeže

CIEĽOVÁ SKUPINA

Vo všeobecnosti sa na školení môžu zúčastniť odborníci a odborníčky, ktorí sa podieľajú na výchovno-vzdelávacom procese s deťmi a mládežou.

Školenia sa môžu zúčastniť:

- Učitelia a učiteľky z predškolských zariadení
- Učitelia a učiteľky zo základnej školy
- Učitelia a učiteľky zo stredných škôl
- Psychológovia a psychologičky
- Špeciálni pedagógovia a pedagogičky
- Asistenti/ky učiteľstva na univerzite - výučba pedagogiky akéhokoľvek školského predmetu
- Pracovníci/ky s mládežou z verejných inštitúcií
- Pracovníci/ky s mládežou z mládežníckych organizácií
- Dobrovoľníci/čky z mládežníckych organizácií
- Študentstvo univerzity

Zoznam vhodných účastníkov/čok nie je vyčerpaný a odráža rozmanitosť odborníkov/čok v európskom vzdelávacom prostredí.⁶

CIEĽ UČEBNÝCH OSNOV

Cieľom študijného programu je rozvíjať a posilňovať pedagogické a facilitačné kompetencie pedagógov, pedagogičiek a odborníkov/čok, ktorí sa venujú súčasnej výchovnej práci s deťmi a mládežou. Konkrétne sa zameriava na rozvoj kompetencií potrebných na pochopenie, rozvoj a realizáciu úspešných service learningových projektov s deťmi a mládežou vo formálnych vzdelávacích inštitúciách a mládežníckych organizáciách.

⁶ V tomto dokumente používame pojmy učiteľ, učiteľka a pracovník/čka s mládežou, pod ktorými rozumieme všetkých odborníkov zapojených do vzdelávacieho procesu s deťmi a mládežou.

VÝSLEDKY VZDELÁVANIA

Po absolvovaní školenia môže účastník a účastníčka:

- vysvetliť význam service learningu, teoretické východiská a prínos service learningu pre rozvoj kompetencií detí a mladých ľudí, ako aj pre rozvoj škôl, mládežníckych organizácií a komunit;
- vysvetliť rozdiely medzi service learningom a inými modelmi a stratégiami vyučovania a učenia vo formálnom a neformálnom vzdelávaní;
- rozpoznať a vysvetliť fázy realizácie service learningového projektu;
- pripraviť celkový plán realizácie service learningu v škole/mládežníckej organizácii a komunite;
- používať vzdelávacie metódy, techniky a zdroje, vrátane digitálnych, na realizáciu všetkých fáz service learningu;
- vykonávať prieskum potrieb komunity a určovať prioritné potreby pre service learning;
- spájať výsledky vzdelávania zo školských osnov/programov mládežníckej organizácie s výsledkami služby v rámci service learningového projektu;
- začleniť potreby a záujmy detí a mládeže do prípravy service learningového projektu;
- používať nedirektívne metódy riadenia triedy/mládežníckej skupiny alebo klubu pri realizácii service learningového projektu;
- používať vhodné metódy reflexie kognitívnej, sociálno-emocionálnej a občianskej zložky rozvoja detí a mladých ľudí počas realizácie service learningového projektu;
- uľahčiť proces implementácie service learningu v škole a komunite s deťmi a mladými ľuďmi v kontexte formálneho a neformálneho vzdelávania;
- vykonávať fázy implementácie service learningu v tímoch s kolegami a deťmi/mládežou a partnermi v komunite.
- integrovať existujúce prístupy, metódy a nástroje z pedagogiky (didaktiky) do štruktúry service learningu;
- preukázať flexibilitu, pripravenosť využívať participatívne formy vyučovania v školských a mládežníckych organizáciách;
- vytvoriť s deťmi a mládežou rôzne formy dokumentovania výsledkov service learningového projektu;
- podporovať interakciu a súdržnosť vo vzťahoch medzi deťmi a mládežou a učiteľmi/pracovníkmi s mládežou; vedieť, ako podporovať, rozvíjať a/alebo zlepšovať interakciu prostredníctvom spoločných projektov s deťmi, mládežou, učiteľmi, pracovníkmi s mládežou, rodičmi, externými partnermi.

TÉMY PRE VZDELÁVANIE/ODBORNÚ PRÍPRAVU

Témy školení:

Service learning ako metóda súčasného vyučovania

- Charakteristika service learningu;
- Teoretické základy service learningu (Kolb, Dewey, Frankl, Freira, Gardner, Goleman)
- Štandardy kvality pre úspešné service learningové projekty - prehľad;

Fázy implementácie service learning

- Fázy a priebeh aplikácie service learningu;
- Úlohy rôznych zainteresovaných strán v service learningu: učitelia, deti, členovia komunity, partneri z komunity;
- Predpoklady pre úspešnú prácu pri aplikácii service learningu: príprava tímu učiteľov alebo pracovníkov s mládežou, skupiny detí alebo mládeže;
- Spoluvytváranie vzdelávacích cieľov/výsledkov vzdelávania a výsledkov služieb.

Praktické využitie stratégie service learning

- Príprava na aplikáciu service learningu;
- Posúdenie potrieb a výber nápadu pre service learningový projekt: metódy, proces, zainteresované strany;
- Definovanie fáz service learningu;
- Realizácia projektu: vzdelávanie a služby,
- Reflexia: monitorovanie pokroku detí/mládeže a mentorského procesu počas uplatňovania service learningu
- Metódy reflexie vo vyučovacom procese: pred, počas, po
- Záverečná oslava: Vyhodnotenie výsledkov service learningu, propagácia

Štandardy kvality pre service learningový projekt

- Štandardy kvality pre úspešné service learningové projekty
- Analýza service learningu prostredníctvom štandardov kvality
- Reflexia, formatívne a sumatívne hodnotenie

Spolupráca s partnermi

- Úloha partnerov a hľadanie partnerov v rámci komunity
- Ako definovať úlohu partnerov v service learningu
- Úloha partnera pri reflexii
- Komunikácia v tíme a s externými partnermi

Dokumentácia

- Význam dokumentácie
- Metódy dokumentácie

METODIKA REALIZÁCIE ŠKOLENIA

Vzdelávanie pomocou pedagogickej stratégie service learning je vysoko participatívna vzdelávacia skúsenosť. Prístupy rôznych partnerov a inštitúcií vykazujú vysokú flexibilitu, pokiaľ ide o formát (onsite - online), trvanie a mentorský proces počas vzdelávacieho procesu.

Mládežnícke organizácie pracujúce s mládežou organizujú napríklad 3 až 6-dňový tábor alebo školenie a pracovníci s mládežou alebo vedúci mládežníckych klubov sa postupne učia, prežívajú, uvažujú o obsahu, procese a vlastnom rozvoji. V prípade tábora účastníci trvia aj spoločný rekreačný čas, nacvičujú si rozhodovací proces. Takto získajú hlbšie pochopenie prepojenia a dôvery medzi pracovníkmi s mládežou a mládežou pre úspešnú realizáciu service learningových projektov a investujú čas do procesu reflexie.

Organizácie pracujúce so školami, predškolskými zariadeniami kombinujú modulové vzdelávanie: dve až tri stretnutia a zabezpečujú zážitkové učenie, reflexné slučky a pochopenie vyučovacieho procesu v súvislosti s poskytovaním služieb. Každý modul môže trvať dva až tri dni v závislosti od dostupných zdrojov. Niektorí partneri ponúkajú poldňové úvodné online stretnutie, ktoré ponúka teoretický pomer, pochopenie rozdielu medzi service learningom a akýmkoľvek iným metodickým prístupom vo vyučovacej praxi a prehľad fáz service learningu. Potom nasleduje školenie na mieste so zážitkovými aktivitami. Medzi jednotlivými modulmi môžu účastníci a účastníčky pracovať v praxi. Napríklad po prvom module môžu účastníci/čky realizovať mapovanie potrieb s deťmi alebo mládežou a vrátiť sa s reálnou potrebou (potrebami), ktoré sa dajú využiť na ďalšie vzdelávanie a prípravu projektu.

V prípade potreby, vzdelávacích cieľov a dostupných zdrojov možno školenie ponúknuť v online formáte. Online formát môže byť synchrónny alebo asynchrónny. Pri synchrónnom online školení sa školiteľ a účastníci stretávajú v "reálnom čase" pomocou softvérovej aplikácie alebo platformy na stretnutia v reálnom čase, ako sú MS office teams, Zoom, Hangout. Okrem toho môžu používať aplikácie na spoluvytváranie procesov, ako je Miro board, Padlet, čo je virtuálny priestor na skupinovú prácu a výmenu.

V asynchrónnom online školení sa účastníci učia vo svojom vlastnom čase a tempe, pričom prechádzajú jednotkami obsahu a materiálov. Po každej jednotke účastníci vyplnia test na posúdenie porozumenia a vedomostí, ktorý otvára novú jednotku. Organizátor môže túto platformu vytvoriť pomocou rôznych dostupných zdrojov.

Dôležitou súčasťou profesionálneho rozvoja je mentoring, ktorý prebieha medzi školením a praktickou aplikáciou service learning. Sú to príležitosti na reflexiu skúseností a ťažkostí s účastníkmi, na objasnenie otázok a pochybností, na ponuku nových nástrojov na realizáciu fáz service learning a na nadviazanie kontaktov medzi účastníkmi. Počet mentorských stretnutí, ich trvanie závisí od organizátora a potreby. Niektoré skúsenosti hovoria o dvoch mentorských stretnutiach - na začiatku a na konci aplikácie service learningu alebo až o piatich v závislosti od zložitosti service learningového projektu a kapacít učiteľov alebo pracovníkov s mládežou.

Počas realizácie školenia môžu školitelia kombinovať rôzne prístupy, metódy a nástroje, aby dosiahli výsledky vzdelávania. Service learning je veľmi dynamický prístup vo výučbe a budovaní kapacít mládeže a môže zahŕňať individuálnu a skupinovú prácu, interaktívne a kooperatívne metódy výučby, experimenty, analytické a problémové kroky, proces, ako je rozhodovanie, definovanie priorít a rôzne nástroje, ako je mapa hodnotenia potrieb alebo mapa empatie či nástroje reflexie, aby sa zabezpečilo zapojenie, učenie a pozitívna sociálna zmena v rámci komunity, ako aj v rámci detí, mládeže, učiteľov a pracovníkov s mládežou.

TRVANIE ŠKOLENIA

Rozmanitosť európskeho vzdelávacieho prostredia spôsobuje, že sa v rozsahu trvania tréningu partneri líšia. V prípade modulového vzdelávania môže trvať až tri mesiace – pričom dochádza k prepojeniu vzdelávania a praktickej implementácie service learningu. Partneri v priemere organizujú približne 50 až 24 hodín efektívnej odbornej prípravy a do 30 hodín praktickej aplikácie vrátane procesu mentoringu. To isté platí aj pre asynchrónnu online odbornú prípravu. Stále však ide len o orientačné školenie, ktoré možno prispôbiť potrebám organizácie. Nerobíme kompromisy, pokiaľ ide o obsah a zážitkové učenie, ktoré je potrebné uskutočniť, aby sme mali kompetentných a pripravených učiteľov/ky a pracovníkov/čky s mládežou.

PODPORNÝ UČEBNÝ MATERIÁL

- školiace materiály - pracovné listy, cvičenia,
- príručka pre implementáciu service learningových projektov v školách, organizáciách občianskej spoločnosti s metódami, nástrojmi a príkladmi
- opisy príkladov úspešných service learningových projektov (digitálne, video,...)

CERTIFIKÁTY/OSVEDČENIA

Účasť na školení umožňuje účastníkom získať osvedčenie o spôsobilosti na realizáciu service learningu s minimálnou očakávanou účasťou počas školenia: 80 % plánovaného času/zrealizovaných hodín školenia.

Niektoré organizácie pridávajú ďalšie kritérium - realizáciu service learningového projektu. Ide však o nepovinné kritérium a individuálne rozhodnutie realizátora vzdelávania.

VŠEOBECNÉ TIPY PRE ŠKOLENIE

Príprava úspešného školenia je dôležitým krokom pred poskytnutím obsahu školenia. Zahŕňa prípravu školiteľa/ky, školiaceho materiálu a školiaceho priestoru a zdrojov.

Príprava školiteľa/ky zahŕňa rozhodnutie o trvaní, forme a hĺbke vzdelávacieho procesu účastníka. Od školiteľa/ky sa očakáva, že pripraví harmonogram školenia alebo plán priebehu školenia s cieľom zabezpečiť zmysluplné učenie a zapojenie účastníka/čky. Scenár školenia zahŕňa priebeh školenia od začiatku až po ukončenie činnosti bez ohľadu na to, či školenie prebieha na mieste alebo v online formáte. Pozostáva z informácií o celi činnosti, opisu činnosti,

prístupe a metódach, ktoré sa použijú na organizáciu účastníkov, potrebných učebných materiáloch, potrebných zdrojoch, technických podmienkach, časovom rozdelení každej činnosti. Môže byť usporiadaný vo forme tabuľky alebo podrobného scenára školenia (v závislosti od skúseností školiteľa). V prípade, že školenie vedú dve osoby, obe naplánujú hamronogram a rozdelia si navzájom obsah tak, aby školenie prebehlo hladko.

Vo všeobecnosti sa odporúča, aby bol pomer vzdelávacích aktivít, aktivít na duševný odpočinok a aktiváciu nervového systému - napr. lámanie ľadu, aktivácia energie, hravé hry - a prestávok dobre vyvážený. Tento učebný plán neponúka návrhy týchto aktivít, ale odporúčame vám, aby ste ich zabezpečili vo svojom tréningovom procese, či už vy alebo účastníci/čky.

Príprava školiaceho materiálu: ako je uvedené v programe školenia, školiteľ(lia) má(majú) pripraviť školiaci materiál (napr. prípadové štúdie, pracovné listy/podklady, plagáty alebo akýkoľvek iný materiál), ktorý budú účastníci používať počas školenia, v dostatočnom počte kópií. V prípade online školenia sa od školiteľa/školiteľov očakáva, že pripravia tie na vhodných aplikáciách (napr. Padlet, Zoom, Jamboard atď.), ktoré budú účastníci používať počas školenia. Zvážte aj použitie materiálov v digitálnom formáte, ako sú materiály na čítanie, ktoré možno zdieľať napríklad prostredníctvom QR kódu. Týmto spôsobom ušetríme zdroje.

Priestor a zdroje na školenie zahŕňajú priestor, kde sa bude školenie konať, a technické zdroje na úspešné školenie (notebook, projektor, elektrina, flipchartový stôl atď.). Priestor je dôležitým segmentom prípravy školenia. Miestnosť by mala byť dostatočne veľká, aby sa v nej mohli nachádzať všetci účastníci/čky, s dostatočným priestorom na pohyb, dostatočne teplá alebo studená, aby sa nevynechávalo učenie, s dostatočným množstvom svetla a čerstvého vzduchu, s pohodlnými stoličkami, usporiadaná tak, aby sa zabezpečil ľahký výhľad na premietacie plátno. V prípade online školenia poskytnite účastníkom podobné tipy.

Všetky tri zložky prípravy by sa mali vykonať pred školením. Príprava školiteľov a materiálov by mala prebehnúť aspoň tri dni pred školením a príprava priestoru aspoň jeden deň pred školením.

TRÉNINGOVÝ PLÁN

Odborná príprava učiteľov a pracovníkov s mládežou v oblasti pedagogiky service learningu je procesom učenia sa s vysokou mierou účasti. Zahŕňa praktickú prácu, prípadové štúdie, procesy plánovania a reflexie. Ako bolo opísané v predchádzajúcich častiach, metodiku, trvanie a formát odbornej prípravy možno prispôsobiť potrebám účastníkov, ako aj potrebám hostiteľských organizácií.

Nasledujúce stránky obsahujú nástroje a aktivity, ktoré môžu školitelia použiť pri školení. Obsah je usporiadaný podľa tém školenia, ale v praxi môže byť usporiadaný v inom poradí v závislosti od potrieb, cieľov školenia a výsledkov. Ponúkaný zoznam nástrojov a aktivít nie je vyčerpaný a môžete použiť vlastné, pokiaľ zabezpečia učenie účastníkov (výsledky vzdelávania).

Tiež sa viac ako odporúča, aby školitelia mohli pri práci s mládežou využívať aktivity a nástroje z Príručky metód a nástrojov pre service learningové projekty a Štandardov kvality pre úspešné service learningové projekty. Táto príručka je druhým výstupom projektu Slipstream a pozostáva

z vhodných nástrojov a aktivít, ktoré účastníci využijú pri učení sa o service learningu, čím sa zabezpečí ich jednoduché šírenie neskôr v praxi. Napríklad,

- na vytvorenie vzdelávacích cieľov môže školiteľ použiť maticu vzdelávacích cieľov z príručky;
- pre mapovanie potrieb komunity môže školiteľ použiť jednu alebo viacero metód potrieb komunity z príručky
- na reflexiu učenia počas školenia môžu školitelia použiť navrhované metódy reflexie z príručky, čím preukážu správne používanie týchto metód reflexie na zabezpečenie učenia a rozvoja detí/mládeže (kognitívny, sociálny, emocionálny a občiansky aspekt učenia).

Tabuľka s prehľadom obsahu učebných osnov s navrhovanými aktivitami.

Téma	Nástroje a aktivity pre školiteľov/ky
<p>Úvod</p> <ul style="list-style-type: none"> • Predstavenie účastníkov • Očakávania a obavy • Pravidlá 	<ul style="list-style-type: none"> • Kto je kto v miestnosti • Malé rozhovory • Čo očakávam a čoho sa obávam na tejto ceste • Sme komunita • Naša vzdelávacia cesta
<p>Učenie sa službou - základy</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kľúčové vlastnosti • Všeobecné kroky a postup • Typy služieb v rámci service learning • Kvadranty učenia sa službou 	<ul style="list-style-type: none"> • Mala by sa zmeniť moja vyučovacia prax? Prečo? • Služba a učenie v rámci service learningu • Skúmanie činností zameraných na komunitu • Zásady realizácie výchovy detí a mládeže k dobrovoľníctvu (zásady service learningu) • Učenie sa službou od A po Z - koncepcia a model • Rozdiel medzi pojmami
<p>Príprava na implementáciu S-L + prekážky implementácie a ako ich prekonať</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Kroky v projekte komunitnej služby a učenia sa • Príprava na implementáciu service learningu • "Marketingová stratégia" pre zainteresované strany • Prekonávanie prekážok pri implementácii service learningu
<p>Cieľ v S-L</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ciele vzdelávania • Ciele služby • Ako prepojiť ciele vzdelávania a služby 	<ul style="list-style-type: none"> • Stanovenie cieľov vzdelávania a služieb • Ciele vzdelávania alebo služby? • Stanovenie cieľov vo vzdelávaní v oblasti služieb • Identifikácia príčin a dôsledkov problému

Mapovanie potrieb, mapovanie komunity	<ul style="list-style-type: none"> • Činnosť alebo problém komunity • Mapovanie komunity • Fotografovanie
Plánovanie service learningového projektu	<ul style="list-style-type: none"> • 3 PPP v service learningových projektoch
Akcia - úloha učiteľa/ky	<ul style="list-style-type: none"> • Misia nemožná
Reflexia v rámci service learning	<ul style="list-style-type: none"> • Reflexia v rámci učenia sa službou • Reflexia - úroveň, typy a otázky • Prečo reflexia a hodnotenie? • Úvod do reflexie
Štandardy kvality pre úspešný service learningový projekt	<ul style="list-style-type: none"> • Štandardy kvality pre SL projekty • Hodnotenie štandardov kvality • Štandardy Escape Room • Štandardy kvality skladačka • Usmernenia pre kvalitnú implementáciu service learningu
Komunikácia a dokumentácia	<ul style="list-style-type: none"> • Verejná hviezda so service learningovým projektom
Hodnotenie <ul style="list-style-type: none"> • Hodnotenie učenia • Hodnotenie služby 	<ul style="list-style-type: none"> • Hodnotenie v service learningu
Oslava a ukončenie	<ul style="list-style-type: none"> • Čas na večierok • Zmysluplné ukončenie projektu service learning
Hodnotenie odbornej prípravy	<ul style="list-style-type: none"> • Cinquain • A čo naše očakávania • Brána - moja cesta za vzdelávaním v oblasti služieb

OPIS VZDELÁVACÍCH AKTIVÍT:

Kto je kto v miestnosti

Trvanie: 20 minút

Popis:

Táto úvodná aktivita umožňuje účastníkom predstaviť sa a zároveň sa navzájom zoznámiť so svojim zázemím a skúsenosťami so service learningom. Každý účastník uvedie svoje meno, organizáciu alebo inštitúciu, v ktorej pracuje, svoje mesto a podelí sa o svoje skúsenosti so service learningom. Po predstavení sa si účastníci napíšu svoje meno na kúsok lepiacej pásky a budú ho nosiť, aby si ostatní mohli ľahko zapamätať ich meno. Hovoriť môže len osoba, ktorá drží loptičku. Po predstavení sa podajú loptičku ďalšiemu účastníkovi, ktorý sa potom predstaví.

Školiteľ musí vypočítať čas určený pre každého účastníka v závislosti od počtu účastníkov.

Potrebné materiály:

- Malá lopta alebo predmet na podávanie (niečo, čo sa dá ľahko držať)
- Maskovacia páska
- Značky

Pokyny pre facilitátora:

1. "Urobíme si rýchlu zoznamovaciu aktivitu, ktorá nám pomôže lepšie sa spoznať. Každá osoba sa predstaví slovami:

- vaše meno,
- Organizácia alebo inštitúcia, ktorú zastupujete,
- Mesto, z ktorého pochádzate, a
- vaše skúsenosti so service learningom.

2. Po dokončení napíšte svoje meno na kúsok lepiacej pásky a nalepte ho na oblečenie, aby si každý mohol zapamätať vaše meno.

3. Hovorí len osoba, ktorá drží loptu. Po predstavení sa podajte loptu niekomu, kto ešte nehovoril.

4. Začnime! Ja pôjdem prvý, potom odovzdám loptu niekomu inému."

Malé rozhovory

Táto aktivita je určená na to, aby sa účastníci po predstavení menom navzájom spoznali. Aktivita je interaktívna a prebieha za pochodu, čo umožňuje účastníkom lepšie sa spoznať a naladiť sa na prácu, ktorá ich čaká.

Materiál:

- Časovač (alebo hodinky na sledovanie času)
- Zvukový signál (potlesk, zvonček alebo iný zvuk na označenie konca kola)

Trvanie:

10 min (alebo viac, ak máte veľa účastníkov)

- 1 minúta pre každú dvojicu
- Najmenej 5 kôl konverzácie (upraviteľné podľa počtu účastníkov)

Popis a pokyny:

Účastníci budú vyzvaní, aby sa postavili a vytvorili dvojice. Facilitátor vyhlási tému rozhovoru pre každé kolo a účastníci budú mať 1 minútu na rozhovor so svojim partnerom o pridelenej téme. Po uplynutí tejto

minúty zaznie signál (napr. tlesknutie, zvonček alebo iný zvuk), ktorý naznačí, že je čas na výmenu partnerov. Facilitátor potom oznámi novú tému rozhovoru pre ďalšie kolo. Dvojice sa vymenia najmenej 5-krát, v prípade veľkého počtu účastníkov sa môže pridať viac kôl. Cieľom je, aby účastníci krátko komunikovali s niekoľkými rôznymi ľuďmi a diskutovali o rôznych témach.

Témy rozhovorov sú:

- Moje skúsenosti s dobrovoľníctvom
- Dnešní mladí ľudia
- Aké sú moje silné stránky (v čom som dobrý)
- Moja vysnívaná dovolenka
- Odporúčanie mojej obľúbenej knihy/filmu
- Čo ma na mojej práci baví

Čo očakávam a čoho sa obávam na tejto ceste

Trvanie: 20 minút

Popis:

Táto aktivita povzbudzuje účastníkov, aby sa zamysleli nad svojimi očakávaniami, sebauvedomením a prípadnými obavami týkajúcimi sa odbornej prípravy. Každý účastník napíše svoje odpovede na štyri konkrétne otázky na rôzne farebné lístky:

1. "Čo môžem od školenia očakávať?"
2. "Čo môžem od skupiny očakávať?"
3. "Čo od seba očakávam?"
4. "Čoho sa bojím? Je niečo, čo nechcem, aby sa stalo počas tohto tréningu?"

Po piatich minútach individuálnej reflexie účastníci umiestnia svoje lístky na flipchart rozdelený do štyroch stĺpcov, z ktorých každý je označený jednou z otázok. Keď nalepia svoje poznámky do príslušných stĺpcov, každú z nich skupine stručne vysvetlia. Školiteľ komentuje očakávania účastníkov, určí, ako môže školenie tieto požiadavky splniť, a ak niektoré očakávania presahujú rámec školenia, navrhne zdroje alebo osoby, ktoré by mohli pomôcť.

Školiteľ sa tiež zaoberá zdieľanými obavami, diskutuje o spôsoboch ich zmiernenia a prípadne sa pýta: "Kto je za to zodpovedný?" Táto otázka môže viesť k vytvoreniu skupinových pravidiel ako ďalšej činnosti.

Potrebné materiály:

- Štyri rôzne farebné lístky pre každého účastníka
- Flipchart rozdelený na štyri označené stĺpce
- Značky
- Veľký papier na skupinové pravidlá (voliteľná ilustrácia na znázornenie pravidiel, napríklad kódex)
- Páska alebo špendlíky na zobrazenie záverečnej zmluvy skupiny

Pokyny pre facilitátora:

1. "Začneme reflexnou aktivitou, aby sme si uvedomili, čo každý z nás dúfa, že počas tohto školenia získa, zdieľa a čomu sa vyhne.
2. Vezmite si štyri rôzne farebné lístky. Požiadam vás, aby ste napísali svoje odpovede na tieto štyri otázky - na každý lístok jednu:
 - Čo môžem od školenia očakávať?
 - Čo môžem od skupiny očakávať?
 - Čo od seba očakávam?
 - Čoho sa bojím? Je niečo, čo nechcem, aby sa počas tohto školenia stalo?

3. Na túto časť máte päť minút.
4. Keď budete pripravení, pristúpte k flipchartu, umiestnite každý lístok do príslušného stĺpca a stručne sa s ním podelte so skupinou.
5. (Po tom, ako sa všetci účastníci podelia) Prehodnotím naše očakávania a obavy a vysvetlím, ako bude toto školenie reagovať na vaše očakávania. Ak niektoré očakávania presahujú rozsah školenia, navrhнем iné zdroje alebo podporu.
6. (Riešenie obáv) Poďme diskutovať o tom, ako riešiť naše obavy. Niekedy sa obavy dajú zmierniť, ak pochopíme, v čom spočíva zodpovednosť. Uvažujme - koho je to zodpovednosť? Pomôže nám to stanoviť niektoré skupinové pravidlá pri ďalšej aktivite."

Sme komunita

Trvanie: 15 minút

Popis:

V tejto aktivite účastníci spoločne definujú pravidlá, ktoré chcú počas školenia dodržiavať, na základe svojich predchádzajúcich skúseností a očakávaní. Každý účastník sa podelí o to, čo je podľa neho potrebné pre rešpektujúce, produktívne a príjemné prostredie. Školiteľ zaznamená tieto pravidlá na flipchart alebo veľký papier, ktorý bude umiestnený na viditeľnom mieste počas celej odbornej prípravy.

Navrhované pravidlá:

1. Rešpektujte názory ostatných - Názor každého človeka je cenný a mal by sa rešpektovať, aj keď sa s ním nezhodneme.
2. Aktívne počúvanie - pozorne počúvajte, keď niekto hovorí, bez toho, aby ste ho prerušovali.
3. Dôvernitosť - osobné informácie zdieľané v rámci skupiny by mali zostať v rámci skupiny.
4. Dochvilnosť - prídte načas, aby ste rešpektovali harmonogramy ostatných a zachovali plynulosť zasadnutí.

Účastníci môžu diskutovať o tom, či je potrebné zahrnúť dôsledky porušenia pravidiel, a dohodnúť sa, že zoznam zostane otvorený a bude možné doň podľa potreby pridávať ďalšie pravidlá.

Potrebné materiály:

- Flipchart alebo veľký list papiera
- Značky
- Pásky alebo špendlíky na zobrazenie

Pokyny pre facilitátora:

1. "Teraz, keď sme prediskutovali naše očakávania a obavy, venujme chvíľu tomu, aby sme si stanovili niekoľko skupinových pravidiel, ktorými sa budeme riadiť počas tréningu.
2. Premýšľajte o tom, čo by ste od tejto skupiny potrebovali, aby ste sa cítili pohodlne, sústredene a s podporou.
3. Keď sa podelíte o svoje nápady, napíšem každé pravidlo na flipchart a po skončení ho vystavíme na viditeľnom mieste, aby ho všetci videli počas celého školenia.
4. Tu je niekoľko návrhov, ktoré nám pomôžu začať: * Rešpektovanie názorov druhých, Aktívne počúvanie, Dôvernitosť, Dochvilnosť.
5. Môžeme sa tiež spoločne rozhodnúť, či budú nejaké dôsledky za nedodržiavanie týchto pravidiel.
6. Nakoniec sa dohodneme, že tento zoznam je otvorený, takže môžeme pridávať nové pravidlá, ak to budeme považovať za potrebné."

Ďalší krok: Umiestnite hárok s pravidlami na viditeľné miesto, aby sa k nemu každý mohol vrátiť a podľa potreby ho upraviť.

Naša vzdelávacia cesta

Trvanie: 50 minút

Popis:

Cieľom tejto aktivity je vytvoriť skupinovú dohodu so vzájomne dohodnutými pravidlami a zásadami, ktorými sa budú riadiť správanie a interakcia všetkých účastníkov počas školenia alebo projektu. Tento proces povzbudzuje účastníkov, aby prispeli svojimi osobnými očakávaniami a obavami, ktoré sa potom premietnu do jasných a realizovateľných usmernení, ktoré môžu všetci rešpektovať a dodržiavať. Táto činnosť podporuje pocit spoločnej zodpovednosti a pomáha vytvárať pozitívnu a bezpečnú atmosféru v skupine.

Pokyny:

1. Začnite vysvetlením účelu tejto aktivity: vytvoriť skupinovú zmluvu, ktorá bude slúžiť ako návod na to, ako sa všetci budú správať a komunikovať počas školenia alebo projektu. Zdôraznite, že keď si ľudia sami určia pravidlá, je väčšia pravdepodobnosť, že ich budú dodržiavať, ako keď sú uložené zvonka.
2. Nechajte účastníkov sedieť v polkruhu tvárou k facilitátorom. Vysvetlite, že počas nasledujúcich dní budú pracovať spoločne a je dôležité, aby sa všetci cítili pohodlne a bezpečne a na stretnutia chodili skôr s nadšením ako s obavami.
3. Každému účastníkovi rozdajte samolepiace bločky a perá. Požiadajte ich, aby si zapísali niečo, čo je pre nich dôležité, aby sa v skupine cítili dobre, niečo, čo pomôže udržať pozitívnu atmosféru. Môžu si spomenúť na momenty, keď sa v skupine alebo situácii cítili nepríjemne, a zamyslieť sa nad tým, prečo to tak bolo.
4. Uved'te niekoľko príkladov vecí, ktoré si môžete zapísať, ako napr:
 - "Fyzické násilie považujem za neprijateľné, a to aj v žartovnej podobe."
 - "Nemám rád poznámky o fyzickom vzhľade."
 - "Vadí mi, keď ma niekto vyrušuje."
 - "Je pre mňa dôležité, aby som si vypočul názory všetkých."
 - "Nemám rád, keď je jeden človek uprednostňovaný pred ostatnými."
 - "Cítim sa nepríjemne, keď niekto mešká."
 - "Nemám rád, keď sa v skupine vytvárajú malé podskupiny."
 - "Vadí mi, keď niekto robí posmešné gestá voči iným."
5. Dajte účastníkom 5-6 minút na to, aby si svoje nápady zapísali na samolepiace papieriky. Keď je väčšina skupiny hotová, vyzvite tých, ktorí ešte neskončili, aby to asi za 1 minútu uzavreli.
6. Požiadajte účastníkov, aby začali postupne čítať svoje samolepiace poznámky. Keď každý účastník číta, facilitátor by mal zaznamenať kľúčové pojmy na flipchart (napr. "žiadne zosmiešňovanie") a spýtať sa, či má niekto iný podobné pravidlo.
7. Zozbierajte lepiace papieriky a usporiadajte ich k príslušným slovám napísaným na flipcharte. V tomto postupe pokračujte, kým sa nepreberú všetky lepiace papieriky.
8. Po zhromaždení všetkých pravidiel vysvetlite, že tieto časti budú tvoriť základ skupinovej zmluvy (napr. rešpekt, komunikácia, žiadne násilie).

9. Vytvorte novú stranu flipchartu s názvom "Zmluva". Opýtajte sa účastníkov, čo im napadne, keď počujú slovo "zmluva", a zozbierajte ich odpovede. Vysvetlite, že zmluva je dohoda medzi ľuďmi, že sa budú správať určitým spôsobom.

10. Prejdite každú časť napísanú na flipcharte a opýtajte sa, či by mala byť zahrnutá do zmluvy. Napríklad: "Myslíme si, že by súčasťou zmluvy malo byť "zákaz zosmiešňovania"?" Zozbierajte spätnú väzbu od účastníkov a napíšte konečné pravidlá na zmluvu.

11. Po dokončení zmluvy zablahoželajte skupine k jej vytvoreniu. Požiadajte všetkých, aby zmluvu podpísali, a zdôraznite, že jej podpísanie znamená záväzok dodržiavať pravidlá.

12. Diskutujte o dôležitosti dodržiavania týchto pravidiel a o tom, ako pomôžu skupine efektívne a harmonicky fungovať.

Hlásenie:

- Ako ste tento proces vnímali?
- Prečo je podľa vás táto zmluva pre skupinu dôležitá?
- Aké problémy by podľa vás mohli vzniknúť pri dodržiavaní tejto zmluvy?
- Napadajú vás iné situácie mimo tejto skupiny, v ktorých by bol podobný postup užitočný?

Poznámka pre facilitátora: Ak niektorý z účastníkov odmietne podpísať zmluvu, uistite skupinu, že každý je nezávislý jednotlivec. Dajte im najavo, že sa môžu slobodne rozhodnúť, či zmluvu podpíšu, ale ak sa rozhodnú nepodpísať, môže to mať vplyv na ich účasť. V prípade potreby ponúknite súkromný rozhovor po skončení sedenia.

Mala by sa zmeniť moja vyučovacia prax? Prečo?

Trvanie: 45 minút

Popis:

Školiteľ použije na preskúmanie tejto otázky upravenú verziu Disneyho metódy: (Viac o metóde Walta Disneyho nájdete v Mulder, P. (2012). Metóda Walta Disneyho. Prevzaté z ToolsHero: <https://www.toolshero.com/creativity/walt-disney-method/>)

Toto cvičenie bude zahŕňať tri kolá diskusií, pričom účastníci sa budú striedať v troch perspektívach: **snilka**, **realistu** a **kritika**. Ak to priestor dovoľí, školiteľ môže pre každú perspektívu určiť tri samostatné časti miestnosti.

Fáza 1 - Snilek:

Účastníci uvažujú o otázke tvorivo, bez obmedzení alebo obáv o uskutočniteľnosť. Cieľom je voľne brainstormovať a predstavovať si možnosti bez prekážok. Snívajúci vníma všetko ako možné a neobmedzené obmedzeniami.

Fáza 2 - Realista:

Účastníci potom prejdú k praktickému pohľadu a posúdia, ako by sa tieto myšlienky mohli reálne realizovať. Skúmajú dostupné zdroje, čas a ďalšie praktické aspekty. Cieľom realistov je vidieť cesty k uskutočneniu snov a obmedzenia formulovať ako výzvy.

Fáza 3 - Kritika:

Nakoniec účastníci zaujmú pozíciu kritika a premýšľajú o tom, ako by plán mohli prijať ostatní, identifikujú potenciálne problémy a navrhujú zlepšenia. Kritik neodporuje myšlienkam snílka alebo realistu, ale pristupuje k plánu ako pozorovateľ a poukazuje na všetky podstatné úpravy.

Po ukončení všetkých troch fáz sa skupina podelí o svoje poznatky z každej perspektívy.

Otázky na debrífing:

1. Čo ste urobili?
2. Čo ste sa naučili?
3. Ako to môžete využiť vo svojej budúcej práci a pri zavádzaní inovatívnych prístupov?

Potrebné materiály:

Flipchartový papier, fixky a opisy úloh pre účastníkov

Služba a učenie v rámci service learningu

Trvanie: 45 minút

Popis:

Táto aktivita umožňuje účastníkom preskúmať, ako môžu byť ciele ich kurzov v súlade s reálnymi potrebami komunity, čo uľahčuje prístup k učeniu sa službou. Skupina sa rozdelí na dve časti: jedna skupina sa zameria na ciele kurzu, zatiaľ čo druhá sa zameria na potreby komunity. Neskôr vytvoria dvojice, aby našli prepojenia medzi týmito dvoma oblasťami.

Postup krok za krokom pre školiteľa:

1. Rozdeľte sa na dve skupiny:

- Skupina 1: "Každý účastník uvedie hlavné ciele svojich kurzov - premýšľajte o tom, čo učíte, a o kompetenciách, ktoré chcete, aby si vaše deti/mládež rozvíjali. Každý cieľ napíšte na samostatný list papiera."

- Skupina 2: "Premýšľajte o potenciálnych potrebách v rámci komunity mimo univerzity. Zvážte rôzne cieľové skupiny vo vašej oblasti (napr. seniori, mladí ľudia a nezamestnaní jednotlivci) a ich možné potreby. Potreby každej komunity napíšte na samostatný list papiera."

2. Vytvorte dvojice:

- "Keď každá skupina dokončí svoje zoznamy, vytvoríte dvojice, pričom v každej dvojici bude jedna osoba zo skupiny 1 a jedna zo skupiny 2. Spoločne vyberte jeden cieľ kurzu a jednu potrebu komunity a premýšľajte o tom, ako by sa mohli prepojiť, aby sa riešili oba ciele súčasne. Ako by mohol projekt service learning pomôcť naplniť túto potrebu a zároveň dosiahnuť ciele vášho kurzu?"

3. Podávanie správ skupine:

- "Každá dvojica sa s celou skupinou podelí o svoj vybraný cieľ a kombináciu potrieb. Počas zdieľania umiestnite svoje papiere na centrálnu tabuľu alebo na stenu, aby sme mohli vizuálne vidieť súvislosti."

4. Otázky na zamyslenie:

- "Zamyslime sa nad tým, čo sme sa naučili. Myslíte si, že spojenie cieľov kurzu s potrebami komunity je užitočné? Uvažovali ste už niekedy o tomto prístupe? Myslíte si, že by mohol fungovať vo vašich triedach? Aké nové poznatky ste získali?"

5. Vysvetlenie učenia sa službou:

- "Na záver sa budeme venovať kľúčovým prvkom service learning a predstavíme niekoľko modelov service learning v praxi. Pre lepšie pochopenie si pozrieme aj niekoľko krátkych videí, ktoré ilustrujú hlavné zložky."

Potrebné materiály:

- Papier a fixky
- Prezentácie o kľúčových zložkách service learning
- Materiál na rozdávanie: Kľúčové komponenty učenia sa službou a definície
- Videá o kľúčových komponentoch service learning

Skúmanie činností zameraných na komunitu

Trvanie: 45 minút

Popis:

Táto aktivita oboznamuje účastníkov s koncepčným modelom kvadrantu CLAYSS pre komunitne orientované aktivity pre deti/mládež prostredníctvom kombinácie skupinovej práce a prednášky. Účastníci pracujú v skupinách na príkladoch komunitných aktivít zameraných na deti/mládež a analyzujú, ako tieto aktivity zapadajú do kvadrantového modelu.

Postup krok za krokom pre školiteľa:

1. Učenie objavovaním - 1. časť (15 minút):

- "Vytvorte skupiny 2-3 účastníkov. Spoločne si vymyslíte príklady aktivít zameraných na komunitu, do ktorých sa deti/mládež zapojili, a každý príklad napíšete na samostatný papier."
- "Keď ste vymenovali niekoľko príkladov, umiestnite každý príklad do príslušnej časti kvadrantov CLAYSS podľa toho, kam sa podľa vás hodí."

2. Základná prednáška - predstavenie koncepčného kvadrantového modelu (15 minút):

- "Teraz sa pozrime na kvadrantový model CLAYSS. Vysvetlím osi modelu a čo jednotlivé kvadranty predstavujú. Prejdeme si aj príklady, ktoré ste uviedli, a spoločne zanalyzujeme, prečo patria do jednotlivých kvadrantov."

3. Učenie objavovaním - 2. časť (15 minút):

- "V skupinách prediskutujte možné cesty prechodu z jednej časti kvadrantu do druhej. Zvážte, ako by sa projekt mohol vyvíjať alebo prispôbovať prechodu medzi kvadrantmi na základe zmien cieľov, metód alebo potrieb komunity."

4. Otázky na debriefing:

- "Čo ste si všimli na typoch činností, ktoré deti/mládež vykonávajú? Bolo náročné zaradiť niektoré príklady do jednotlivých kvadrantov?"
- "Aké poznatky ste získali o tom, ako môžu projekty prechádzať medzi kvadrantmi? Ako by tento model mohol pomôcť pri navrhovaní alebo úprave komunitných projektov?"

Potrebné materiály:

- Flipchart a fixky
- Papier na písanie príkladov
- Materiál na rozdávanie: Koncepčný model kvadrantu učenia sa službou

NÁVOD NA POUŽITIE: KONCEPČNÝ KVADRANTOVÝ MODEL S-L

Kvadrant	Príklady činností
I	<p>Práca v teréne Počas práce v teréne sa zvyčajne učí mimo vlastnej inštitúcie, ale nemusí nevyhnutne dôjsť k zlepšeniu životného prostredia alebo sociálnej situácie; môže sa veľa učiť, ale len málo alebo vôbec sa nevenuje pozornosť špecifickým potrebám komunity (Tapia, 2006).</p>
II	<p>Nesystematické dobrovoľníctvo V čase mimoriadnych udalostí (napr. cunami, zemetrasenie) je často potrebné urýchlene organizovať akcie, ktoré reagujú na potreby spojené s krízovou situáciou (Tapia, 2006). Tieto spontánne alebo príležitostné aktivity majú malý alebo žiadny plán a chýba im vzdelávací zámer (integrovaný rozmer vzdelávania je slabo zastúpený).</p> <p>Spontánne kampane na získavanie finančných prostriedkov, ktoré začali detské/mládežnícke organizácie, napr. hľadanie finančnej podpory, ktorú potrebovala rodina dieťaťa/mládežníka, ktoré zomrelo pri autonehode, keď bolo zaradené do programu Work & Travel v USA.</p>
III	<p>Systematické dobrovoľníctvo V niektorých prípadoch deti/mládež vykonávajú verejnoprospešné práce, ktoré systematicky organizuje inštitúcia. Napríklad na maľovanie stien v rámci programov ako "Habitat for Humanity" nie sú potrebné žiadne odborné zručnosti. Takéto aktivity nemajú žiaden zámerný vzťah k akademickým učebným osnovám alebo budúcim profesijným profilom, hoci ich dĺžka a inštitucionálny rámec poskytujú pôdu pre rozsiahly osobnostný rozvoj.</p> <p>Upratovanie areálu pre deti/mládež - dobrovoľnícka aktivita, ktorú raz alebo dvakrát za semester organizuje Rada detí/mládeže Univerzity Babes-Bolyai v Rumunsku. Ide o outdoorovú aktivitu bez priameho prepojenia s učebnými osnovami. Môžu sa na nej zúčastniť všetky deti/mládež v závislosti od ich času a možností. Niekoľko fotografií detí/mládeže zbierajúcich odpadky v okolí areálu univerzity je zverejnených na stránke Rady na sociálnych sieťach s komentármi o spoločenskej angažovanosti.</p>
IV	<p>Aktivitu Service-learning (SL) vykonávajú deti/mládež zo školy exaktných vied na Národnej univerzite v Salte (Argentína) a uskutočňuje sa vtedy, keď je práca v teréne akademicky naplánovaná a zodpovedá konkrétnym sociálnym potrebám prostredníctvom seriózneho dobrovoľníctva. Preto sa deti/mládež podieľajú na inštalácii zariadení na výrobu solárnej energie pre vidiecke komunity izolované v Andách, čo je súčasťou hodín praxe potrebných na absolvovanie predmetu.</p>

Zásady realizácie výchovy detí a mládeže k dobrovoľníctvu (princípy service learning)

Trvanie: 50 minút

Popis:

Táto aktivita oboznámi účastníkov s kľúčovými princípmi, ktoré sú potrebné pre zavedenie vzdelávania detí a mládeže pre dobrovoľníctvo. Je nevyhnutné, aby tieto zásady boli dodržané pri zavádzaní dobrovoľníctva do vyučovania. Počas aktivity môžu účastníci pracovať samostatne alebo vo dvojiciach (ak máme viac účastníkov z jednej školy, je dobré nechať ich pracovať spolu).

Pokyny pre facilitátora:

1. Facilitátor predstaví účastníkom 17 princíпов. Povie im krátky opis každého z princíпов.
2. Facilitátor rozdelí školiacu miestnosť na 17 sekcií, pričom 1 sekcia predstavuje 1 princíp.
3. Text zásady je vytlačený tak, aby pod ním bolo dostatok miesta na písanie, alebo je pripravený čistý papier na písanie, ktorý je priložený ku každej zásade. Facilitátor môže pri každej zásade nechať aj krátky popis.
4. Účastník (podľa počtu účastníkov a vo dvojiciach) si vezme jednu fixku a počas 2 minút vždy príde k jednému princípu a na papier pod tento princíp napíše vlastné príklady, ako by sa dal princíp realizovať v praxi. Je dôležité, aby sa všetci počas 35 minút vystriedali pri všetkých princíповoch.
5. Posledným krokom je 15-minútová reflexia. Počas reflexie sa účastníci spoločne zamýšľajú nad tým, čo sa im podarilo napísať v rámci jednotlivých princíпов, či to bolo pre nich jednoduché a hneď si vedeli predstaviť dodržiavanie daných princíпов v praxi, čo im robilo problém, prípadne ktorý princíp vnímajú ako najťažšie aplikovateľný v praxi.
Lektor dá pokyn: "Teraz sa zamyslime nad tým, čo sme si zapísali ku každej zásade. Aké spoločné témy ste si všimli? Ktoré zásady sa dali ľahšie uplatniť v praxi a ktoré boli náročnejšie?"
Umožnite účastníkom, aby sa so skupinou podelili o svoje myšlienky a úvahy.
6. Otázky na debriefing:
 - a. "Ktorý princíp považujete za najdôležitejší pre vašu súčasnú prax? Prečo?"
 - b. "Ako môžete využiť príklady, ktoré ste si zapísali, a implementovať ich do svojej práce?"
 - c. "Bola nejaká zásada, ktorú by podľa vás bolo ťažké uplatniť? Ako ste mohli túto výzvu prekonať?"

Potrebný materiál:

- značky
- papier na písanie
- leták: Zásady realizácie výchovy detí a mládeže k dobrovoľníctvu (princípy service learning).

Materiál na rozdávanie: Zásady realizácie vzdelávania detí a mládeže pre dobrovoľníctvo (zásady service learningu).

<p>Priečny rez</p>	<p>Vzdelávanie a príprava detí a mládeže na dobrovoľnícku činnosť sa môže prelínať s oblasťami vzdelávania ako prierezová téma. Výchova a vzdelávanie detí a mládeže k dobrovoľníctvu sa môže realizovať ako súčasť obsahu vzdelávania jednotlivých vzdelávacích oblastí a vyučovacích predmetov s využitím medzipredmetových vzťahov alebo ako samostatný vyučovací predmet v rámci voliteľných hodín.</p>
<p>Jasné prepojenie dobrovoľníckej skúsenosti s cieľmi a obsahom vzdelávania</p>	<p>Dobrovoľnícke skúsenosti detí a mládeže musia byť jednoznačne prepojené s cieľmi a obsahom vzdelávania. Pri plánovaní aktivít je úlohou učiteľa naplánovať, ktoré konkrétne vedomosti a zručnosti môžu deti/mládež prostredníctvom účasti na aktivitách rozvíjať. Ciele by mali byť prepojené nielen s cieľmi vzdelávania a prípravy detí a mládeže na dobrovoľnícku činnosť, ale aj s cieľmi vzdelávania a prípravy v akýchkoľvek iných témach alebo predmetoch.</p>
<p>Bilancia prínosov</p>	<p>Každá dobrovoľnícka činnosť je prínosom pre viaceré zúčastnené strany. Pri výchove a vzdelávaní detí a mládeže k dobrovoľníctvu je potrebné zohľadniť, že prostredníctvom dobrovoľníckych aktivít deti a mladí ľudia ovplyvňujú spoločnosť, pomáhajú riešiť problémy alebo uspokojovať rôzne potreby a podporujú budovanie solidarity. Na druhej strane je potrebné poukázať aj na prínosy vykonávania aktivít pre samotných mladých ľudí.</p>
<p>Model dospelého (alebo dospelých)</p>	<p>Dospelí by mali byť aktívnym vzorom v procese vzdelávania a prípravy na dobrovoľníctvo; mali by realizovať dobrovoľnícke aktivity spolu s deťmi a mládežou. Ak učiteľ sám nie je aktívny, nemôže od detí/mládeže vyžadovať vysokú mieru aktivity.</p>
<p>"Prodobrovoľnícka" atmosféra</p>	<p>Dobrovoľníctvo by malo byť podporované a oceňované vedením školy, kolektívom učiteľov a nepedagogických zamestnancov.</p>

<p>Učenie sa na základe vlastných skúseností</p>	<p>Primárnu úlohu v procese učenia a vytvárania pozitívnych návykov zohráva činnosť, t. j. vlastná skúsenosť, teória je druhoradá, najmä v kontexte budovania dlhodobého a trvalého vzťahu k dobrovoľníctvu. Učenie sa prostredníctvom vlastnej skúsenosti zohráva v procese vzdelávania a prípravy na dobrovoľníctvo nezameniteľnú úlohu.</p>
<p>Reflexia skúseností</p>	<p>Reflexiu v procese výchovy k dobrovoľníctvu si môžeme predstaviť ako proces spracovania skúseností z konkrétnej činnosti a ich premenu na skúsenosti použiteľné v budúcnosti. V tomto kontexte je reflexia skúseností nevyhnutnou podmienkou na to, aby deti a mladí ľudia mohli cielene rozvíjať a formovať svoje postoje.</p>
<p>Flexibilita, rozmanitosť a výber</p>	<p>Je potrebné zachovať rozmanitosť a flexibilitu v type dobrovoľníckych činností, ale aj v "hlbke" záväzku, úrovni zodpovednosti, časovom rozpätí alebo uprednostňovaní individuálnej alebo skupinovej formy dobrovoľníctva. Deti a mladí ľudia by mali mať priestor, aby aj oni mohli prispieť svojimi nápadmi a zároveň mali možnosť voľby a slobodného výberu.</p>
<p>Zábava</p>	<p>Dobrovoľníctvo by malo deťom a mladým ľuďom prinášať radosť, naplnenie a uspokojenie. Ponúka priestor na riešenie zaujímavej úlohy, ktorá má individuálny význam a spoločenský dosah.</p>
<p>Uznanie</p>	<p>Ak je cieľom dobrovoľníctva dlhodobá pomoc druhým a komunite, potom je ocenenie najsilnejším zadosťučinením a motiváciou pre ďalšiu prácu a spoločenskú angažovanosť.</p>
<p>Prednosť potreby pred myšlienkou</p>	<p>Pred začatím plánovania a realizácie dobrovoľníckej činnosti zo strany učiteľa, učiteľky, detí a mládeže je potrebné kriticky zhodnotiť, či je daná činnosť aktuálne vhodná, potrebná a užitočná z hľadiska potrieb spoločnosti, komunity alebo iných okolností, v ktorých chcú činnosť realizovať, a či je jej realizácia prioritná oproti iným nápadom alebo potenciálne potrebným činnostiam.</p>

<p>Spolupráca s komunitou/Ľuďmi, nie pre komunitu/Ľuďi</p>	<p>Pri plánovaní a realizácii dobrovoľníckych aktivít je potrebné vychádzať z horizontálneho modelu poskytovania pomoci, v rámci ktorého neučíme deti a mladých ľudí len poskytovať pomoc, ale rešpektujeme aj skutočnosť, že obe strany v procese pomoci by mali byť aktívnymi aktérmi zmeny.</p>
<p>Vedenie detí a mladých ľudí</p>	<p>Deti a mladí ľudia by mali byť čo najviac zapojení do plánovania, realizácie a hodnotenia dobrovoľníckych činností. Mali by sa cítiť vlastníkami dobrovoľníckeho projektu/činnosti a mali by byť vedúcimi aktivít, nielen ich realizátormi. Na to je potrebné vytvoriť priestor a motivujúce vedenie učiteľa rešpektujúceho nápady a zámery detí a mládeže.</p>
<p>Princíp dlhodobosti</p>	<p>Výchova a vzdelávanie detí a mládeže k dobrovoľníctvu sa môže realizovať prostredníctvom rôznych typov aktivít, ale mala by poskytovať priestor na prechod od krátkodobých aktivít k dlhodobejšej a systematickejšej dobrovoľníckej službe.</p>
<p>Rastúce požiadavky</p>	<p>Zapojenie do dobrovoľníckej činnosti poskytuje mladým ľuďom príležitosť neustále rásť a napredovať. Pri realizácii výchovy a vzdelávania k dobrovoľníctvu sa tak vytvára priestor na postupné zvyšovanie nárokov v oblasti realizácie dobrovoľníckych aktivít so zámerom rozvíjať širšie spektrum vedomostí, zručností a postojov detí a mládeže</p>
<p>Inšpirácia príkladmi dobrej praxe</p>	<p>Pre dobré fungovanie a podporu dobrovoľníctva v systéme formálneho a neformálneho vzdelávania je nevyhnutná existencia takéhoto prostredia, ktoré umožní zdieľať širokú škálu dobrých a úspešných príkladov dobrovoľníckych projektov a aktivít.</p>
<p>Cielená motivácia</p>	<p>Deti a mladí ľudia môžu stratiť motiváciu, preto je vhodné ich pravidelne povzbudzovať, byť s nimi vo väčšom kontakte, ale aj ponúknuť im neformálne a formálne uznanie prínosu ich dobrovoľníckej činnosti, potvrdenia, certifikáty alebo odporúčania pre zamestnanie.</p>

Učenie sa službou od A po Z - koncepcia a model

Trvanie: 25 minút

Popis:

Toto stretnutie oboznámi účastníkov s modelom service learning (SL), zdôrazní jeho kľúčové zložky a výhody SL pre deti/mládež. Prostredníctvom krátkej prezentácie a krátkeho filmu účastníci získajú jasnú predstavu o štruktúre, účele a vzdelávacom vplyve SL.

Postup krok za krokom:

1. Úvod do SL (5 minút)

- Začnite krátkym prehľadom SL ako vzdelávacej metódy, ktorá spája zmysluplnú komunitnú službu s reflexívnym učením.
- Zdôraznite hlavné zložky:
 - Service Activity - praktický projekt alebo činnosť.
 - Proces učenia - integrácia učenia v triede s aplikáciami v reálnom svete.
 - Reflexia - kritický proces pochopenia skúseností a uplatnenia získaných poznatkov.
 - Vedenie mládeže - povzbudzovanie detí/mládeže k iniciatíve a zodpovednosti.
- Zdôraznite dôležitú úlohu tútora alebo mentora pri vedení a podpore detí/mládeže v každej fáze.

2. Prezentácia so schémami (10 minút)

- Pomocou pripravenej prezentácie ved'te účastníkov modelom SL a podrobnejšie rozoberte jednotlivé zložky.
- Vysvetlite, v čom sa SL líši od tradičnej dobrovoľníckej práce, pričom sa zamerajte na jej štruktúrované vzdelávacie výsledky a proces reflexie.
- Uved'te, že prezentácia je flexibilná; v závislosti od času nie je potrebné ukázať všetky prezentácie, čo umožňuje stručný prehľad.

3. Premietanie filmu a komentár (5-10 minút)

- Vyberte si krátky film, ktorý najlepšie vyhovuje potrebám publika:
 - Možnosť 1: "Projekt Voda - zostaňte zdraví" (https://www.youtube.com/watch?v=m3SVINC_Uwc&feature=youtu.be) (10 minút) - Ukazuje celý proces SL.
 - Možnosť 2: "SL na Slovensku" (<https://www.youtube.com/watch?v=mSl0fmiGC1o&feature=youtu.be>) (5:08 min.) - Upozorňuje na tri príklady projektov SL.
 - Možnosť 3: "SL: Real Life Applications for Learning" (<https://www.youtube.com/watch?v=7t30ZMX8uGw>) (5:30 minút) - Ukazuje SL v praxi v americkej škole, hoci vynecháva "identifikáciu miestnych potrieb" a "vedenie mládeže".

Ak si tento film vyberiete, nezabudnite sa o týchto aspektoch zmieniť neskôr.

- Po skončení filmu poskytnite krátky komentár, v ktorom zdôrazníte kľúčové zložky SL, ktoré ste vo videu videli.

4. Diskusia a otázky a odpovede (5 minút)

- Zaujmite účastníkov otázkou: "Aký je SL?"
- Bežné odpovede môžu zahŕňať: je to niečo ako dobrovoľníctvo, vzdelávacia činnosť alebo sťaž.
- Využite ich odpovede ako mostík na objasnenie toho, ako SL jedinečne spája službu a štruktúrované učenie, a pripravte ich na ďalšiu aktivitu.

Ďalšie videá na vysvetlenie:

- Fázy učenia sa v rámci služby (<https://www.youtube.com/watch?v=kFd-yiAfrmE>)
- Učenie sa službou - definícia (<https://www.youtube.com/watch?v=L9AXsV3eulI>)
- Vplyv na komunity, transformácia detí/mládeže (https://www.youtube.com/watch?v=TzLlaypI5_I)

Potrebné materiály:

- Počítač a projektor
- Prezentácie SL
- Vybrané filmy a prístup k videám

Na konci prezentácie by mali účastníci získať základné poznatky o SL, jeho zložkách a vzdelávacej hodnote, ktorú prináša deťom/mládeži.

Rozdiel medzi koncepciami

Trvanie: 20 minút

Opis činnosti:

Účastníci sú rozdelení do troch tímov, z ktorých každý má za úlohu analyzovať jeden koncept: Stáž, dobrovoľníctvo alebo vzdelávacie aktivity. Počas prvých 10 minút každý tím diskutuje o svojom pridelenom koncepte a uvedie jeho hlavné charakteristiky na spoločnom flipcharte (rozdelenom na tri časti, jednu pre každý koncept). Zamerajú sa na definovanie konceptu a pochopenie toho, ako sa líši od ostatných na základe ich predchádzajúcich vedomostí a skúseností.

Po 10 minútach sa všetky tímy stretnú v pléne, aby porovnali svoje zistenia. Facilitátor vedie diskusiu, pričom pomáha identifikovať spoločné črty a kľúčové rozdiely medzi koncepciami, objasňuje prípadné nedorozumenia a v prípade potreby uvádza príklady. V záverečnej časti facilitátor predstaví service learning ako štvrtý koncept, pričom sa odvolá na predtým prediskutované teoretické informácie. Účastníci sú potom vyzvaní, aby sa zamysleli nad tým, ako sa service learning dá porovnať s ostatnými tromi koncepciami a aby rozpoznali jeho jedinečné vlastnosti.

Pokyny pre facilitátora:

1. Rozdeľte skupinu do troch tímov a každému tímu pridajte jeden koncept: Stáž, Dobrovoľníctvo alebo Vzdelávacie aktivity.
2. Každému tímu dajte flipchart alebo časť spoločného flipchartu, aby si zapísal hlavné charakteristiky svojho konceptu.
3. Poskytnite tímom 10 minút na diskusiu a vytvorenie zoznamu.
4. Vráťte skupinu späť a požiadajte každý tím, aby prezentoval svoje zistenia.
5. Usmerňujte diskusiu v pléne, poukazujte na kľúčové poznatky a pomáhajte objasniť prípadné nejasnosti.
6. Predstavte service learning ako štvrtý koncept a vyzvite účastníkov, aby ho porovnali s ostatnými konceptmi a pomohli im identifikovať jeho jedinečné aspekty.

Potrebné materiály:

- Flipchart alebo veľký spoločný flipchart (rozdelený na časti)
- Značky
- Voliteľné: farebné papiere, vizuálne pomôcky alebo videá na zlepšenie zapamätania

Kroky v projekte komunitnej služby a učenia sa

Trvanie: 20 minút

Popis:

Táto aktivita oboznamuje účastníkov s kľúčovými fázami projektu komunitného vzdelávania v oblasti služieb (SL). Jej cieľom je pomôcť účastníkom pochopiť proces plánovania, realizácie a hodnotenia projektu. Diskutované kroky na praktických príkladoch objasnia, ako efektívne štrukturovať iniciatívu service learning.

Prezentácia bude zahŕňať nasledujúce kroky:

1. Identifikácia problému
2. Objasnenie cieľa
3. Plánovanie
4. Implementácia
5. Hodnotenie
6. Oslava

Pokyny:

1. Začnite preskúmaním predchádzajúcej aktivity a odkazom na flipchart, na ktorom účastníci predtým určili fázy projektu verejnoprospešných prác.
2. Spýtajte sa skupiny: "Aké kroky v projekte sme identifikovali?" a odpovede si vyhľadajte na flipcharte. Zhrňte etapy, ktoré uviedli.
3. Ďalej predstavte šesť krokov projektu service-learning. Napíšte ich na flipchart a vysvetlite jednotlivé fázy.
4. Každý krok stručne opíšte a uveďte príklady z predchádzajúceho projektu (napr. príklad stavby domu trpaslíkov). Objasnite, ako každý krok funguje v praxi.
 - Identifikácia problému: Definujte problém, ktorý má projekt vyriešiť. Tento krok sa opiera o analýzu komunity a podnety od jej členov.
 - Objasnenie cieľa: Rozhodnite o konkrétnom ciele alebo riešení, ktoré bude skupina sledovať pri riešení identifikovaného problému.
 - Plánovanie: Vypracujte konkrétne kroky a činnosti na dosiahnutie cieľa projektu vrátane podrobností, ako sú materiály, časový harmonogram a zodpovednosti.
 - Implementácia: Realizácia: Uskutočnite plán vykonaním plánovaných činností.
 - Hodnotenie: Zamyslite sa nad výsledkami projektu a zhodnoťte, či bol cieľ splnený.
 - Oslava: Oslávte úspech projektu a tvrdú prácu skupiny v komunite.
5. Poskytnite čas na otázky a diskusiu. Nezapodnajte objasniť všetky pochybnosti a povzbudiť účastníkov, aby sa podelili o svoje myšlienky.

Potrebné materiály:

- Flipchart z predchádzajúcej aktivity
- Značky
- Informačné materiály o krokoch v rámci projektu komunitného učenia sa
- Počítač a projektor pre všetky diapositívy alebo ďalšie materiály

Príprava na implementáciu service learningu

Trvanie: 60 minút

Popis:

Táto interaktívna aktivita vedie účastníkov prostredníctvom série reflexívnych a spoločných cvičení s cieľom objasniť postoje, výzvy a stratégie súvisiace s implementáciou service learning (SL) v ich vzdelávacích zariadeniach. Táto aktivita pomôže účastníkom definovať ich názory a potenciálne prístupy na podporu SL v rámci ich škôl alebo organizácií. Je určená pre 15 učiteľov alebo pracovníkov s mládežou, ktorí pracujú individuálne aj v malých skupinách.

Časť 1: Sebareflexia postojov k vzdelávaniu v rámci služby (10 minút)

Pokyny:

1. Začnite s individuálnou reflexiou. Každý účastník si vezme list papiera a počas 5 minút zvažuje svoj osobný postoj k SL tým, že odpovie na otázku:
 - "Aký je môj postoj k dobrovoľníctvu a vzdelávaniu v oblasti služieb?"
2. Po individuálnej reflexii požiadajte účastníkov, aby vytvorili dvojice a 5 minút krátko diskutovali s partnerom o svojich názoroch na SL.

Otázky na rozbor pre časť 1:

- "Aké sú hlavné dôvody vašej podpory alebo výhrad voči SL?"
- "Ako váš osobný názor ovplyvňuje vašu ochotu zapojiť sa do SL vo vašej škole?"

Časť 2: Analýza podpory v školskom prostredí (20 minút)

Pokyny:

1. Účastníci vytvoria skupiny po 3 a dostanú veľké hárky papiera.
2. Každá skupina prediskutuje a odpovie na nasledujúce otázky a svoje odpovede napíše na svoj hárok:
 - "Aký je postoj vedenia školy k SL a dobrovoľníctvu detí/mládeže?"
 - "Čo si o SL a dobrovoľníckej činnosti detí/mládeže myslia ostatní učitelia, poradcovia a zamestnanci?"
 - "Ako by ste mohli motivovať vedenie školy, učiteľov a zamestnancov, aby podporovali SL?"
3. Skupiny potom stručne prezentujú svoje zistenia celej skupine (2-3 minúty na skupinu).

Otázky na debriefing pre 2. časť:

- "Aké spoločné problémy boli identifikované pri motivovaní kolegov a správcov?"
- "Aké stratégie získavania podpory sa zdajú byť najúčinnejšie?"

Časť 3: Identifikácia skúseností a motivačných faktorov (15 minút)

Pokyny:

1. Každá skupina dostane tri otázky, o ktorých bude diskutovať striedavo:
 - "Aké skúsenosti už má škola/organizácia a jej deti/mládež s dobrovoľníctvom?"
 - "Ako môžete motivovať deti/mládež, aby sa zapojili do dobrovoľníckych aktivít a aktivít SL?"
 - "Akú spätnú väzbu majú rodičia v súvislosti s dobrovoľníctvom detí/mládeže?"
2. Skupiny sa striedajú každých 5 minút, aby o každej otázke krátko diskutovali. Kľúčové body napíšu na lístočky, ktoré potom vyvesia na stenu, aby ich všetci videli.

Otázky na rozbor pre 3. časť:

- "Aké faktory najčastejšie motivujú deti/mládež k dobrovoľníckej činnosti?"
- "Ako môžeme riešiť obavy rodičov týkajúce sa SL?"

Časť 4: Skúmanie potrieb a možností (15 minút)

Pokyny:

1. Účastníci sa zhromaždia v skupinách po 4. Každá skupina diskutuje a na flipchartový papier napíše odpovede na tieto dve otázky:

- "Aké sú potreby vašej školy/organizácie a ktoré potreby by mohli byť naplnené prostredníctvom SL?"
- "Aké sú potreby vašich detí/mládeže, ktoré by mohla alebo mala riešiť stratégia SL?"

2. Skupiny sa potom podelia o svoje zoznamy so všetkými vo forme prechádzky po galérii, pričom majú čas na spätnú väzbu a návrhy od ostatných skupín.

Otázky na rozbor pre 4. časť:

- "Ako môže SL pomôcť uspokojiť potreby školy a jej detí/mládeže?"
- "Aké ďalšie zdroje alebo podporu by ste potrebovali na riešenie týchto potrieb?"

Potrebné materiály:

- Flipchartový papier
- Značky
- Post-its
- Perá a papier

Na konci tejto aktivity si účastníci ujasnia svoje vlastné postoje, preskúmajú existujúce postoje vo svojej škole a vymyslia spôsoby, ako podporiť kultúru service learningu, ktorá by zodpovedala potrebám školy, zamestnancov aj detí/mládeže.

"Marketingová stratégia" pre zainteresované strany

Trvanie: 20 minút

Popis:

Poznať výhody zapojenia sa do service learningu a vedieť ich predstaviť ostatným je jednou z úloh, ktoré čakajú na učiteľov alebo pracovníkov s mládežou hneď po ukončení ich vzdelávania. Táto aktivita pomôže účastníkom uvedomiť si možné výhody, ktoré service learning prináša rôznym cieľovým kategóriám. Účastníci vzdelávania tak budú mať pripravenú tzv. marketingovú stratégiu pre všetkých zúčastnených, takže budú môcť lepšie "predať" myšlienku - prečo začať so Service-Learningom. V tejto aktivite účastníci pracujú samostatne.

Postup krok za krokom pre školiteľa:

1. Školiteľ si pripraví flipchart, na ktorý napíše otázku: Čo bude prínosom zapojenia sa do service learning pre...

- žiaci/deti/mládež
- komunita
- škola
- učitelia

2. Potom školiteľ rozdá každému účastníkovi kartičky (je dobré, ak každému dá viac kusov, napríklad 8-10). Na každý post-it účastník napíše len 1 výhodu účasti na service learning pre všetky cieľové skupiny (deti/mládež, komunitu, školu a učiteľov). Školiteľ povzbudzuje účastníkov, aby napísali čo najviac rôznych výhod. Táto časť aktivity trvá približne 10-12 minút.

3. Školiteľ potom vyzve každého účastníka, aby nalepil kartičky s výhodami pre každú z cieľových skupín. Je dobré, ak účastníci prichádzajú po jednom a majú možnosť povedať ostatným o výhodách, ktoré vnímajú.

Poznámka: nevádi, ak sa niektoré dávky opakujú, lístky zlepíme.

4. Lektor zhrnie hlavné výhody na flipchart. Potom ukončí aktivitu, v ktorej účastníci vytvoria malú "marketingovú stratégiu", ktorá im pomôže komunikovať výhody service learningu po návrate zo školenia.

Potrebný materiál:

- Flipchartový papier
- Popisovače alebo perá
- Post-its

Prekonávanie prekážok pri implementácii service learningu

Trvanie: 45 minút

Popis:

Toto cvičenie pomáha účastníkom identifikovať a odstrániť prekážky, ktorým čelia pri zavádzaní service learning (SL) vo svojich inštitúciách. Účastníci sa individuálne zamyslia, kategorizujú spoločné prekážky a potom spolupracujú pri hľadaní praktických riešení na ich prekonanie.

Postup krok za krokom pre školiteľa:

1. Individuálna práca (10 minút):

- "Venujte niekoľko minút premýšľaniu o svojich skúsenostiach a výzvach. Chcel by som, aby každý z vás odpovedal na túto otázku: "Čoho sa bojíte? Premýšľajte o prekážkach alebo problémoch vo vašej

inštitúcii, ktoré by mohli sťažovať realizáciu service learning. Napíšte si všetky prekážky alebo obavy, ktoré ste identifikovali."

2. Skupinová práca - kategorizácia prekážok (10 minút):

- "Teraz vytvorte malé skupiny a usporiadajte prekážky, ktoré ste napísali, do kategórií. Tieto kategórie môžu zahŕňať:

- Deti/mládež
- Inštitúcie vyššieho vzdelávania (HEI)
- Komunita
- Učitelia"

- "Spoločne zoskupte prekážky a prediskutujte, ako by každá z nich mohla ovplyvniť realizáciu service learning."

3. Skupinová práca - hľadanie riešení (25 minút):

- "Potom sa vráťte k zoznamu prekážok, ktorý ste vytvorili. Ako skupina uskutočnite brainstorming možných riešení na prekonanie týchto prekážok. Premyslite si, aké kroky by ste museli podniknúť, koho osloviť vo vašej inštitúcii, ako by ste mohli zapojiť kolegov a aké zdroje (čas, ľudia, financie, materiály) budete potrebovať na realizáciu SL. Zvážte tiež, kto vo vašej inštitúcii vám môže s týmito riešeniami pomôcť."

- "Keď vypracujete svoje riešenia, podelíme sa o ne s väčšou skupinou. Nie každý musí prezentovať, ale aspoň 3-4 skupiny by sa mali podeliť o svoje zoznamy prekážok a riešení."

4. Otázky na debriefing:

- "Aké najčastejšie prekážky ste identifikovali?"
- "Ktoré riešenia bude podľa vás najpraktickejšie zaviesť vo vašej inštitúcii?"
- "Ako môžete začať uplatňovať tieto riešenia a koho budete musieť osloviť ako prvého?"

Potrebné materiály:

- Flipchartový papier a fixky
- Post-its na individuálnu prácu a kategorizáciu prekážok

Ciele vzdelávania alebo služby?

Trvanie: 40 minút

Popis:

Táto aktivita priamo pomáha účastníkom pochopiť dôležitosť dobre definovaných vzdelávacích cieľov a cieľov služby v service learningových projektoch. Účastníci sa naučia rozlišovať medzi cieľmi vzdelávania a cieľmi služby, naučia sa vnímať ich prepojenie s projektom a jeho hlavnými aktivitami. Aktivita spája skupinovú prácu v tíme so samostatnou prácou, keď sa účastníci priamo zamýšľajú nad vzdelávacími cieľmi a cieľmi a zámermi služby vzhľadom na podmienky, ktoré majú vo svojej organizácii alebo škole.

Postup krok za krokom pre školiteľa:

1. Na základe svojej prezentácie v PowerPointe prednášajúci zdôrazňuje význam dobre stanovených vzdelávacích cieľov a cielených služieb a poukazuje na nasledujúce charakteristiky:

	Ciele služby	Ciele vzdelávania
Zameriavajú sa na	Problémy/potreby Spoločenstva	Učenie žiakov
Pozostávajú z	Zmena správania ľudí, politik, služieb	Rozvoj vedomostí, zručností, hodnôt a kompetencií
Kritériá	S - špecifický M - merateľný A - dosiahnuteľné R - realistický T - časovo špecifické analyzovať	S M A R T analyzovať
Príklady	Zlepšiť dostupnosť voľnočasových aktivít pre deti vo vidieckych oblastiach.	zhromažďovať, opisovať a navrhovať nové aktivity pre deti v miestnej komunite

2. Lektor položí na lavicu zmiešané príklady 8 vzdelávacích cieľov a 12 cieľov služby a dá skupine 5 minút na to, aby určila, ktoré z nich sú vzdelávacie ciele a ktoré ciele služby. Potom ich spoločne skontrolujú. Lektor spolu so skupinou slovné doplní zvyšné 4 ciele služby o rôzne možné vzdelávacie ciele.

3. Lektor dá každému účastníkovi prázdny list papiera. Úlohou účastníkov bude samostatne odpovedať na nasledujúce otázky:

- určíte 1 výchovný cieľ, na ktorom by ste chceli s deťmi/mladými ľuďmi pracovať,
- určiť 1 vzdelávací cieľ a 1 cieľ služby pre vybraný cieľ,
- uviesť, ako sú prepojené ciele vzdelávania a ciele služby,
- uviesť, akú zmenu chceme projektom dosiahnuť.

lektor dá účastníkom na toto cvičenie 15 minút.

4. Kým účastníci pracujú na svojej úlohe, lektor si pripraví flipchart, ktorý rozdelí do 4 stĺpcov, takže účastníci majú 4 otázky (stĺpec a)-d)). Na záver lektor poskytne priestor na zdieľanie toho, čo účastníci napísali, a zapíše to do jednotlivých stĺpcov na flipcharte.

Potrebné materiály

- flipchart
- fixky/perá
- papier
- leták: ciele vzdelávania a služby

Ciele vzdelávania	Ciele služby
- aplikovať poznatky z tematického celku Ochrana prírody vyučovacieho predmetu biológia	- vyplniť voľný čas seniorov stretnutiami a aktivitami so študentmi a študentkami,
- žiak vie opísať chránenú oblasť	- pomôcť prekonať pocit sociálnej izolácie seniorov,

- rozšíriť poznatky o hniezdach chránených druhov vtákov	- podporovať úsilie seniorov o udržiavanie kontaktov s inými ľuďmi,
- rozvíjať manuálne zručnosti pri budovaní územia určeného na hniezdenie chráneného rybárika riečneho	- podporiť potrebu seniorov rozprávať sa, spomínať, hrať spoločenské a kartové hry,
- rozvíjať organizačné a komunikačné zručnosti a kooperatívne riadenie študentov počas realizácie projektu.	- posilniť pozitívne vzťahy medzi seniormi a mladými ľuďmi.
- podporovať kreativitu študentov	- vzájomné prepojenie generácií
- študent môže plánovať aktivity,	- zlepšiť kvalitu a kultúrnu úroveň verejných priestranstiev v obci,
- študent môže digitálne dokumentovať prebiehajúce činnosti,	- zlepšiť podmienky pre aktívny pobyt a oddych detí a mládeže,
	- vytvárať poznávacie, zážitkové, kreatívne ekologické aktivity a hry pre školy a verejnosť.
	- zabezpečiť organizáciu staníc určených pre žiakov materských a základných škôl
	- zlepšenie zdravia pobytom v prírodnom prostredí,
	- zvýšiť záujem verejnosti o menej navštevované miesta v meste.

Stanovenie cieľov vzdelávania a služby

Trvanie: 90 minút

Popis:

Táto aktivita sa zameriava na to, aby účastníci pochopili význam stanovenia jasných cieľov vzdelávania a služby v rámci projektov service learning. Cvičenie pozostáva z troch častí: po prvé, účastníci budú rozlišovať medzi cieľmi vzdelávania (LO) a cieľmi služby (SO); po druhé, dozvedia sa o kľúčových charakteristikách oboch typov cieľov; a po tretie, účastníci budú pracovať v skupinách, aby vymenovali ciele vzdelávania pre mladých ľudí a prepojili ich s potrebami komunity. Na konci aktivity budú účastníci lepšie rozumieť tomu, ako vyvážiť ciele vzdelávania a služby a ich vzájomné prepojenie.

Pokyny:

1. Úvod (10 minút):

Začnite vysvetlením dôležitosti stanovenia jasných cieľov vzdelávania a služby v rámci service learning. Diskutujte o rozdieloch v dôraze medzi cieľmi učenia a služby na základe modelu R. Sigomona (1994).

s-l	Ciele služby a vzdelávania sú navzájom oddelené a málo relevantné
S - l	Prioritou sú ciele služby a ciele vzdelávania sú druhoradé.
s - L	Prioritou sú ciele vzdelávania a ciele služieb sú druhoradé.
S - L	Služba a učenie sú úzko prepojené a majú rovnaký význam a kvalitu. Vzájomne sa posilňujú.

2. Objektívne triedenie (25 minút):

Každému účastníkovi dajte leták so súborom zmiešaných cieľov (niektoré ciele vzdelávania, niektoré ciele služby). Príkladmi môžu byť:

- LO: Navrhnuť a realizovať hodnotiaci výskum.
- SO: Zlepšiť kvalitu sociálnych služieb pre starších ľudí vo vidieckych oblastiach.

Poskytnite účastníkom niekoľko minút na roztriedenie výrokov na ciele vzdelávania a služby. Potom požiadajte každého účastníka, aby sa podelil o svoje odpovede, a prediskutujte, či je výrok cieľom vzdelávania alebo služby.

3. Prezentácia školiteľa (20 minút):

Vyberte si jeden cieľ vzdelávania (LO) a jeden cieľ služby (SO) z predchádzajúceho cvičenia. Uved'te rozdiely medzi nimi a zdôraznite:

- Hlavné zameranie LO (kompetencie: vedomosti, zručnosti, hodnoty)
- Hlavné zameranie SO (špecifické, dosiahnuteľné, merateľné)
- Vzájomný vzťah a prepojenie medzi LO a SO

4. Skupinová práca (30 minút):

Rozdeľte účastníkov do štyroch skupín, v ktorých budú zmiešaní účastníci z oblasti formálneho a neformálneho vzdelávania. Zadaťte im nasledujúce úlohy:

- Úloha 1: Každá skupina by mala uviesť ciele vzdelávania mládeže z hľadiska formálneho a neformálneho vzdelávania.
- Úloha 2: Spojte ich ciele vzdelávania s problémami, potrebami alebo príležitosťami komunity, ktoré boli identifikované v cvičení 5.2 z jednotky 5.

Po skončení skupinovej práce každá skupina predstaví svoje zistenia.

5. Záver a diskusia (10 minút):

Na záver zdôraznite, že je dôležité, aby sa v projektoch service learning vyvážili ciele vzdelávania aj služby. Nechajte účastníkov premýšľať o tom, ako by sa tieto ciele mali prelínať, a nechajte ich rozhodnúť o najvhodnejšej rovnováhe pre ich budúce projekty.

Potrebné materiály:

- Materiál s cieľmi (učenie a služba) pre každého účastníka

Príklady:

Ciele vzdelávania (LO):

LO 1: Účastníci budú schopní navrhnuť a realizovať plán hodnotenia na posúdenie účinnosti projektu komunitnej služby.

LO 2: Účastníci budú rozvíjať zručnosti v oblasti tímovej práce a spolupráce prostredníctvom práce v rôznych skupinách pri riešení problémov komunity.

LO 3: Účastníci zlepšia svoje schopnosti kritického myslenia tým, že budú analyzovať potreby a výzvy komunity prostredníctvom zberu údajov a reflexie.

LO 4: Účastníci zlepšia svoje komunikačné zručnosti prezentovaním výsledkov projektu zainteresovaným stranám v komunite a ostatným členom skupiny.

Ciele služby (SO):

SO 1: Zlepšiť prístup k vzdelávacím zdrojom pre znevýhodnené deti vo vidieckych oblastiach zriadením mobilnej knižnice.

SO 2: Zvýšiť environmentálne povedomie v miestnej komunite zorganizovaním série seminárov o znižovaní množstva odpadu a recyklácii.

SO 3: Poskytovať služby podpory zdravia pre starších obyvateľov komunity prostredníctvom bezplatných lekárskech prehliadok a zdravotnej osvedy.

SO 4: Riešenie potravinovej neistoty v miestnej štvrti vytvorením komunitnej záhrady a programu distribúcie potravín.

- Flip chart papier
- Značky

Stanovenie cieľov vo vzdelávaní v oblasti služieb

Popis:

Pred touto aktivitou je vhodné zaradiť seminár o formulovaní cieľov v service Learning a v projektoch - napr. pomocou metódy SMART. Aktivita slúži na upevnenie teoretických základov, na vyskúšanie si formulovania cieľov v oblasti služieb a učenia sa v praxi a predovšetkým na uvedomenie si, ako sa service learning dá prepojiť s konkrétnymi predmetmi v školskom vzdelávacom programe.

Materiál:

- Karty s popisom problému/potreby (pripravené podľa počtu účastníkov, pričom je potrebné zabezpečiť, aby 2 karty popisovali rovnaký problém/potrebu)
- Predmetové karty (napr. matematika, jazyk, biológia, výtvarné umenie atď.)
- 2 farebné papiere na účastníka
- Vytlačené alebo digitálne osnovy pre rôzne predmety (pre inšpiráciu)
- flipchartový papier (voliteľné)
- lepiaca papierová páska

Trvanie: 60 min.

- úvod a pokyny
- 8 minút na individuálnu prácu (písanie cieľov služby a vzdelávacích cieľov)
- 10 minút na vytvorenie dvojíc účastníkov a napísanie nových cieľov služby a vzdelávacích cieľov vo dvojiciach
- 10-15 minút na skupinovú prácu (písanie nového cieľa služby a vzdelávacích cieľov v skupinách po štyroch)
- 20-30 minút na preskúmanie a vytvorenie steny cieľov

Pre každého účastníka pripravte karty s popisom problému/potreby a karty predmetov. Každý účastník dostane jednu kartu s popisom problému alebo potreby komunity a jednu kartu s predmetom. Účastníci budú pracovať najprv individuálne, potom vo dvojiciach a nakoniec v skupinách po štyroch. Svoje návrhy budú prezentovať až v záverečnej časti.

Pokyny:

1. Pripravte si karty s popisom problému/potreby a predmetové karty, pričom dbajte na to, aby každý problém/potreba mal dve rovnaké kópie.
2. Každému účastníkovi rozdajte jednu kartu s popisom problému/potreby a jednu kartu s predmetom.
3. Každému účastníkovi dajte 2 farebné papieriky. Dajte im pokyn, aby na prvý papier napísali cieľ služby na základe vylosovanej karty problému/potreby. Všetci účastníci napíšu svoje ciele služby na papier rovnakej farby.
4. Na druhý farebný papier nech napíšu vzdelávací cieľ súvisiaci s predmetovou kartou, ktorú dostali, s jasným prepojením na cieľ služby. Pre inšpiráciu si pripravte učebné osnovy predmetov, vytlačené alebo digitálne.
5. Na individuálnu prácu si vyhradte 8 minút.
6. Vytvorte dvojice účastníkov s ostatnými, ktorí majú rovnaký problém/potrebu. Vo dvojiciach by mali napísať aspoň jeden nový cieľ služby a vzdelávací cieľ pre každý subjekt. Na to budú mať 10 minút.
7. Po skončení práce vo dvojiciach rozdeľte účastníkov do štvoríc. Vo svojich skupinách napíšu jeden nový cieľ služby (pre jeden z problémov/potrieb) a jeden vzdelávací cieľ pre každý predmet. Táto úloha by mala trvať 10-15 minút.
8. Po skončení skupinovej práce vytvorte "stenu cieľov" tak, že najprv na stenu alebo flipchart napíšete problémy/potreby. Potom účastníci pripevnia na stenu navrhované ciele služby a predstavia zodpovedajúce vzdelávacie ciele pre každý predmet, pričom ich umiestnia do samostatného stĺpca.
9. Pri prezentácii každého cieľa by mal facilitátor skontrolovať, či je formulácia cieľov jasná a správna.

Poznámka: Pravá strana cieľovej steny môže zostať otvorená na pridanie ďalších aktivít v budúcich stretnutiach, ako aj na navrhnutie hodnotenia projektov service learning, najmä vo vzťahu ku konkrétnym predmetom.

Identifikácia príčin a dôsledkov problému

Trvanie: 60 minút

Fáza 1: 20 minút

Fáza 2: 20 minút

Fáza 3: 20 minút

Popis:

Aktivita pomôže pochopiť logiku: potreba - problém - príčina - dôsledky - riešenie. Pomáha účastníkom rozvíjať analytické myslenie a preniknúť do skutočných príčin spoločenských problémov s cieľom lepšie ich pochopiť a ponúknuť tak zmysluplné a účinné služby. Aktivita má 3 fázy 1. Definovanie troch problémov, 2. Definovanie cieľov, 3. Definovanie dôsledkov. Túto aktivitu možno jednoducho použiť na prípravu a realizáciu projektu service learning s deťmi/mládežou.

Fáza 1: Tri problémy

Pokyny:

Po identifikácii hlavného problému a jeho spísaní do stručnej formulácie problému je čas na identifikáciu príčin a dôsledkov problému. Na tento účel slúži jednoduchý a užitočný nástroj, ktorým je strom problémov. Identifikácia príčin a dôsledkov problému pomôže účastníkom a neskôr v praxi deťom/mládeži/žiakom ľahko identifikovať jeho ciele a požadované výsledky neskôr vo fáze koncepcie.

Strom je znázornením ich vybraného problému a jeho príčin a dôsledkov. Pri kmeni stromu povedzte účastníkom, aby napísali svoje vyjadrenie problému z predchádzajúceho sedenia - "srdce" problému, ktorému sa chcú venovať prostredníctvom projektu komunitného vzdelávania.

Vyzvite účastníkov, aby sa na chvíľu zamysleli nad mnohými základnými príčinami, ktoré prispievajú k tomuto hlavnému problému: Čo je základom tohto problému? Odkiaľ pochádza? Aké faktory umožňujú jeho pokračovanie? Každú z týchto príčin by mali zapísať medzi korene stromu.

Okrem toho ich požiadajte, aby sa zamysleli nad dôsledkami ústredného problému: K čomu tento problém vedie? Aké ďalšie problémy alebo javy vytvára, ak zostane nevyriešený? Povedzte účastníkom, aby tieto účinky zapísali medzi listy.

Ako facilitátor by ste mali chodiť medzi skupinami, aby ste sa uistili, že rozumejú tejto aktivite. Po 15 minútach pracovného času požiadajte skupiny, aby vám opäť venovali pozornosť, keď im vysvetlíte ďalší krok. (V tomto kroku nemusia venovať čas tomu, aby sa navzájom podelili o svoje výsledky).

Materiály:

- Strom problémov - odporúčame nakresliť na flipchart pred zasadnutím],
- značky,
- papier na flipchart

Fáza 2: Objasnenie cieľa projektu

Pokyny:

Vysvetlite, že ďalším krokom v procese navrhovania projektu je prechod od problémov k riešeniam - teda skutočné vypracovanie plánu projektu. Začne sa to "prevrátením" formulácie problému z cvičenia stromov problémov na formuláciu cieľa, ktorým sa bude projekt riadiť.

Opýtajte sa účastníkov, či vedia identifikovať charakteristiky dobre napísaného vyhlásenia o celi, pričom zdôraznite nasledujúce:

Invertuje problém - prezentuje cieľ ako odstránenie alebo zníženie tohto problému.

Nepredpokladá jedno určité riešenie alebo cestu k dosiahnutiu tohto cieľa.

Zameriava sa na jeden hlavný cieľ a neodchyľuje sa od neho.

V jednej vete zhrňte, čo chcete s projektom urobiť.

Na základe týchto príkladov a charakteristík vyzvite každú skupinu, aby prevzala svoje vyjadrenie problému a premenila ho na vyjadrenie cieľa. Ako facilitátor by ste mali počúvať, ako skupiny diskutujú, a pomôcť im usmerniť ich, ak sa zaseknú, ale nemali by ste dominovať procesu. Tento proces by mal

trvať len niekoľko minút. Keď každá skupina napíše vyhlásenie o celi, môžete prejsť k ďalšiemu kroku. (Zatiaľ sa nemusia deliť vo veľkej skupine.)

Materiály:

- Flipcharty,
- značka,
- Príklady vyhlásenia o probléme - účelové vyhlásenie
- Objasnenie cieľa projektu

Materiál - rozdiel medzi zadaním problému a cieľom projektu

Vyjadrenie problému	Vyhlásenie o účele/účel vášho projektu
PRÍKLAD: V ŠTVRTI, KDE SA STRETÁVA NÁŠ SUPERDOBROVOĽNÍCKY KLUB, JE NA ULICI VEĽA ODPADU.	PRÍKLAD: ŠTVRŤ, V KTOREJ SA STRETÁVA NÁŠ SUPERDOBROVOĽNÍCKY KLUB, MÁ ČISTÉ ULICE.
TÚLAVÉ PSY OHROZUJÚ BEZPEČNOSŤ DETI NA CESTE DOMOV - DO ŠKOLY	DETI SA BEZPEČNE PRESÚVAJÚ Z DOMU DO ŠKOLY, ZATIAĽ ČO O TÚLAVÉ PSY JE POSTARANÉ HUMÁNNYM SPÔSOBOM.

Fáza 3: Ciele a očakávaný vplyv

Popis:

Po určení hlavného cieľa je potrebné určiť hlavné kroky, ktoré účastníci podniknú na splnenie tohto cieľa. Ide o ciele projektu. Jedným z jednoduchých a užitočných nástrojov, ktorý sa dá použiť pri identifikácii cieľov, je strom riešení.

Pokyny:

Požiadajte každú skupinu, aby sa vrátila k svojmu dokončenému cvičeniu Strom problémov. Potom dajte každej skupine flipchartový papier, fixky a kópiu letáku Strom riešení. Tento strom je pozitívnou verziou stromu problémov a slúži ako znázornenie ich vybraného cieľa a krokov potrebných na jeho dosiahnutie (ciele), ako aj jeho očakávaného vplyvu (výsledky/výstupy).

Pri kmeni stromu povedzte účastníkom, aby napísali svoj cieľ. Potom vyzvite malé skupiny, aby sa na niekoľko minút zamysleli nad hlavnými príčinami, ktoré napísali na svoj strom problémov. Ktoré z nich by mohli riešiť prostredníctvom konkrétnych opatrení, aby pomohli splniť svoj cieľ? Podobne, ako napísali vyhlásenie o celi ako "pozitívnu" verziu vyhlásenia o probléme, vyzvite ich, aby vzali koreňové príčiny a "obrátili" ich tak, aby opísali ciele projektu. Požiadajte každú skupinu, aby určila priority len troch cieľov, aby sa zachovala zvládnuteľná veľkosť projektu.

Po tom, ako si vyberú tri hlavné príčiny, na ktoré by sa chceli zamerať ako na ciele projektu, požiadajte skupinu, aby tieto ciele sformulovala do konkrétnejších (a obmedzených) viet tak, aby boli "SMART" pomocou nižšie uvedeného vzorca:

- Konkrétne: Čo? Kedy? Kde? Pre koho?
- Merateľné: Aké výsledky dosiahnem? Koľkých ľudí sa to dotkne?
- Dosiahnuteľné: Má klub zdroje potrebné na splnenie tohto cieľa?
- Realistický: Je časový rámec realistický? Je možné získať potrebné zdroje?
- Časovo obmedzené: V akom časovom období sa to uskutoční? Má stanovený dátum ukončenia

Nezabudnite venovať pozornosť pokroku skupiny a pomôžte im, keď sa vyskytnú prekážky. Nezabudnite skupinám pripomenúť, koľko času im ešte zostáva.

Keď skupiny napíšu svoje ciele, požiadajte ich, aby sa zamerali na predpokladané účinky a vplyv, ktoré bude mať ich projekt, ak sa cieľ dosiahne. Tieto účinky by mali byť zapísané medzi listy stromu riešení. Nemusia byť formulované konkrétnym spôsobom, ale slúžia skôr ako odhad, ktorý účastníkom pomôže predvídať, aký bude konečný výsledok ich projektu, ak sa podarí.

Po skončení skupín ich vyzvite, aby sa vrátili do veľkej skupiny, poverte jedného člena, aby sa podelil o svoje stromy riešení, a získajte spätnú väzbu.

Materiály:

- Manuál Strom riešení,
- flipcharty,
- značky.

Činnosť alebo problém komunity

Trvanie: 15 minút

Popis:

Mapovanie potrieb komunity je nevyhnutnou súčasťou každého service learningového projektu. Potreba má vždy prednosť pred myšlienkou, to je jedna z kľúčových charakteristík. Neuspokojená potreba môže byť preformulovaná do cieľa služby, ale nie do aktivity

Táto aktivita je jednoduchá a nevyžaduje si veľa času, účastníci by mali zistiť rozdiely medzi tým, kedy ide o vopred zmapovanú potrebu a kedy o aktivitu.

Pokyny:

Lektor vopred pripraví vytlačený pracovný list, kde sú príklady aktivít alebo potrieb. Každému účastníkovi dá jeden pracovný list a potom dá účastníkom približne 5 minút na ich vyplnenie. Potom lektor s účastníkmi preberie správne odpovede a ich zdôvodnenie.

Potom musia účastníci pridať ešte jednu činnosť a jednu potrebu komunity.

Potrebné materiály:

- leták: činnosť alebo problém/potreba komunity

príklady	činnosť	potreba alebo problém
1. Verejná kampaň alebo propagácia dobrovoľníctva mladých ľudí.		
2. Nízka kvalita sociálnych služieb pre starších ľudí vo vidieckych oblastiach.		
3. Nedostatočná informovanosť miestnych obyvateľov o škodlivosti nelegálnych skládok.		
4. Doučovanie žiakov základných škôl pri dosahovaní gramotnosti.		
5. Nedostatočné kompetencie v oblasti aktívnej účasti v miestnej komunite.		
6. Workshopy pre deti o cieľoch globálnej udržateľnosti.		
7. Rekonštrukcia verejnej budovy na účely kultúrnych podujatí pre mládež.		
8. Vysoká miera nezamestnanosti osôb so zdravotným postihnutím.		

Mapovanie komunity a identifikácia problémov v komunite

Trvanie: 2 hodiny

1. Čo je to mapa komunity? (15 minút)
2. Mapa komunity v teréne (45 minút)
3. Kreslenie mapy spoločenstva (30 minút)
4. Prezentácia máp spoločenstva (30 minút)

Popis:

Cieľom tejto aktivity je pomôcť účastníkom oboznámiť sa s mapovaním komunity ako nástrojom na identifikáciu silných a slabých stránok danej komunity. Prostredníctvom praktického skúmania a skupinovej diskusie účastníci hlbšie pochopia výzvy, ktorým ich komunita čelí, a identifikujú príležitosti pre projekty komunitného vzdelávania. Stretnutie je rozdelené na rôzne časti: úvodná diskusia, návšteva v teréne na pozorovanie, kreslenie mapy komunity a prezentácia svojich zistení ostatným.

Pokyny:

1. Začnite tým, že účastníkom vysvetlíte, že mapa komunity je nástroj, ktorý sa používa na kritické pozorovanie a hodnotenie silných a slabých stránok konkrétnej komunity. Mapa pomáha vizualizovať prednosti a problémy v rámci komunity.
2. Po úvode rozdeľte účastníkov do 3-4 skupín. Dajte im pokyn, aby na 45 minút vyšli do terénu a pozorne pozorovali komunitu. Mali by venovať pozornosť cestám, budovám, domom, zeleni, školám, zdravotným strediskám, obchodom, inštitúciám a iným dôležitým prvkom. Vyzvite účastníkov, aby si svoje pozorovania odfotografovali a opýtali sa aspoň jednej osoby v komunite na miestnu otázku alebo problém.
3. Po návrate skupín z návštevy v teréne ich požiadajte, aby nakreslili mapu komunity. Mali by do nej zahrnúť dôležité prvky, ako sú hranice, cesty, budovy a inštitúcie. Pozitívne prvky (prednosti) by mali vyznačiť jednou farbou a negatívne prvky (problémy) inou farbou. Diskutujte so skupinami o dôležitosti jednotlivých prvkov a o tom, ako tieto prvky prispievajú k rozvoju komunity alebo ako ju ohrozujú.
4. Po tom, ako skupiny dokončia svoje mapy, ich ved'te k tomu, aby sa zamysleli nad nasledujúcimi otázkami:
 - Ktoré problémy by ako skupina riešili prednostne?
 - Ktoré problémy sú najnaliehavejšie alebo majú najväčšie dôsledky?
 - Aké silné stránky alebo prednosti komunity by sa dali využiť na riešenie týchto problémov?
 - S kým v komunite by mohli spolupracovať pri riešení týchto problémov?
5. Po ukončení reflexie vyzvite každú skupinu, aby svoju mapu a závery predstavila ostatným účastníkom. Každá skupina by mala mať 3 minúty na vysvetlenie problému, ktorý si určila ako prioritný, a prečo by bol dobrým východiskom pre projekt service learning.
6. Na záver pripomeňte účastníkom, že projekt service learningu zahŕňa niekoľko fáz vrátane získania podpory komunity a vypracovania akčných plánov. Táto mapa je len prvým krokom v tomto procese.
7. Ukončite stretnutie otázkami na zhodnotenie:
 - Aké sú silné stránky tohto cvičenia? Aké sú jeho potenciálne slabé stránky?
 - Čo ste sa vy osobne naučili z tohto cvičenia?
 - Ako môže toto cvičenie zmysluplne zapojiť komunitu?
 - Myslíte si, že mapovanie komunity bude pre váš klub užitočným nástrojom?
 - Čo si myslíte, že je ďalším krokom pri príprave projektu komunitného vzdelávania?

Potrebné materiály:

- Flipchart
- Popisovače v rôznych farbách
- Fľaše na vodu pre každého účastníka

- Energetická tyčinka pre každého účastníka

Fotografovanie

Materiál:

- 2 kartónové rámy na skupinu (jeden červený a jeden zelený)
- flipchartový papier, fixky
- dataprojektor (voliteľný)

Trvanie:

45 - 60 minút

- 10 minút úvod + inštrukcie
- 20 minút na fotografickú aktivitu
- Dodatočný čas na preskúmanie a diskusiu o fotografiách (približne 15-20 minút)

Popis:

Táto aktivita je vhodná ako úvod do témy mapovania potrieb komunity. Zameriava sa viac na mapovanie problémov/potrieb lokality z hľadiska fyzického priestoru, ale môže sa použiť aj pre sociálnu oblasť. V takom prípade v úvode pridáme diskusiu na tému "komunita", ako ju chápeme v service learningu, kto môže byť komunitou atď.

Pokyny:

1. Rozdeľte účastníkov do menších skupín (4-5 ľudí).
2. Každéj skupine dajte červený a zelený kartónový rám.
3. Dajte skupinám pokyn, aby obišli budovu alebo jej okolie a urobili fotografie pomocou rámečkov.
 - Zelený rámik použite pre oblasti, ktoré sú príjemné alebo dobre navrhnuté.
 - Červený rámček použite pre oblasti, ktoré sú problematické, zanedbané alebo potrebujú zlepšenie.
4. Nechajte skupinám 20 minút na zhotovenie fotografií.
5. Po skončení fotenia zhromaždíte všetkých účastníkov a prezrite si fotografie.
6. Pri fotografiách nasnímaných s červeným rámčekom identifikujte konkrétne problémy, ktoré sa v daných oblastiach vyskytujú.
7. Povzbudte účastníkov, aby premýšľali o alternatívnych spôsoboch mapovania problémov a potrieb, ktoré by oni alebo deti/mládež mohli využiť v budúcnosti.
8. Navrhované metódy zapíšte na flipchart na ďalšiu diskusiu.

Mission Impossible

Trvanie: 60 minút

Popis:

Táto aktivita upozorňuje na dôležitosť akcie v rámci service learningu a zdôrazňuje význam úlohy učiteľa/pracovníka s mládežou v rámci akcie. Účastníci sa ocitnú v rolách, ktoré deti/mládež zvyčajne hrajú počas service learningového projektu. Na záver sa zamyslia nad touto skúsenosťou a potom diskutujú o úlohe učiteľa/pracovníka s mládežou v procese akcie.

Postup krok za krokom pre školiteľa:

1. Lektor rozdelí členov skupiny do menších skupín (maximálne 8 členov). Lektor vysvetlí, že úlohou skupiny je splniť zadané úlohy za určitý čas. Plnenie úloh pozostáva zo 4 fáz:

1. Fáza - členovia skupiny majú 3 minúty na to, aby sa dohodli na stratégiu na splnenie nasledujúcich úloh
2. Fáza - po troch minútach prestanú hovoriť, zostávajú im 4 minúty na dokončenie
3. Fáza - po uplynutí času (celkovo 7 minút) skontrolujeme splnenie úloh
4. Fáza - reflexia hry

2. Lektor si pripraví stopky a prezradí úlohy (úlohy, ktoré treba splniť, môžete ukázať na premietnutej prezentácii/flipcharte alebo ich účastníkom vopred vytlačiť na papier).

3. Po uplynutí času sa uskutoční reflexia, účastníci stále zostávajú v skupinách, pretože plnia jednotlivé úlohy.

Reflexia po hre pozostáva z týchto úloh:

- Ukážte na prstoch ruky od 1 do 10, ako ste sa cítili pri plnení úloh?
- Ukážte na prstoch ruky od 1 do 10, ako ste sa podieľali na plnení úloh?
- Opíšte, ako to všetko prebiehalo? Čo ste urobili ako prvé, druhé...?
- Kto prišiel s nápadmi, kto koordinoval a kto riadil?
- Ako podľa vás súvisí táto aktivita s témou: Úloha učiteľa počas Akcie - realizácia?

4. Lektor položí skupine otázku: Čo si myslíte, že by sa malo robiť, keď deti/mládež vykonávajú danú činnosť v komunite? Lektor nechá účastníkov navrhnúť a vhodne doplniť.

Úloha učiteľa/pracovníka s mládežou závisí od modelu service learningu a veku detí/mládeže, ale spočíva najmä vo vytváraní priestoru pre učenie sa prostredníctvom služby v komunite.

Počas realizácie aktivity by mal učiteľ/pracovník s mládežou najmä:

- Zlepšiť celkový prínos skúseností so službou a učením sa.
- Vyjasniť si záväzky, očakávania a úlohy.
- Zamerajte sa na ciele v oblasti vzdelávania a rozvoja.
- Podporujte deti a mládež počas ich služby.
- Podporujte medziľudské a medzikultúrne skúsenosti.
- Pomáhať pri riadení zmien počas implementácie service learningového projektu.
- Zabezpečte dohľad a bezpečnosť.
- Udržujte si energiu a nadšenie.
- Zdokumentujte skúsenosti a pripravte si reflexiu.
- Buďte aktívni

Potrebné materiály:

- flipchart/ prezentácia s úlohami/ vytlačené úlohy
- leták: príklady úloh pre skupiny:

1. Prineste si 3 rôzne kamene
2. Postavte totemový stĺp (vysoký aspoň 30 cm), ktorý predstavuje skupinu dostupných predmetov
3. Napíšte ženské mená na krátku abecedu
4. Prineste 3 listy z rôznych stromov
5. Zozbierajte 10 dátumov narodenia a mien prítomných
6. Zaspievajte úryvok piesne
7. Traja členovia skupiny musia urobiť po 20 drepov
8. Vymyslite 4-veršovú rýmovačku o štvrtku
9. Oblečte jednému členovi skupiny ďalších 6 kusov oblečenia ostatných členov skupiny

10. Vymyslíte obedové menu na každý deň v týždni
11. Vyrobite 3 papierové lietadlá
12. Odfotoťte všetkých členov skupiny
13. Vymyslíte 5 rôznych dôvodov, prečo je lepšie byť dnes na tréningu ako doma.
14. Sčítajte veľkosti nôh všetkých členov tréningu.
15. Pridajte okná v miestnosti
16. Ukážte niečo, čo súvisí s ekológiou.

Reflexia vo vzdelávaní v oblasti služieb

Trvanie: 20 minút

Popis:

Táto aktivita oboznámi účastníkov s významom reflexie v service learningu porovnaním dvoch príkladov výsledkov reflexie - jeden s reflexívnymi aktivitami a druhý bez nich. Cvičenie tiež zapája účastníkov do identifikácie rozdielov a navrhovania zlepšení.

Postup krok za krokom pre školiteľa:

1. Pridelovanie rolí (2 minúty):

- "Na začiatku tejto jednotky pridelím dvom účastníkom špeciálne úlohy. Jeden bude aktívny a bude sa zúčastňovať na skupinovej diskusii, zatiaľ čo druhý bude pasívny a bude pozorovať. Úloha pozorovateľa je dôležitá pre ďalšiu časť jednotky. Zaznamenávajúte, prosím, čo počas tejto aktivity pozorujete."

- "Aktívny účastník sa bude zapájať ako zvyčajne, zatiaľ čo pasívny účastník sa bude len pozerieť na to, čo sa deje."

2. Prezentácia príkladov (5 minút):

- "Teraz uvediem dva príklady výsledkov reflexie: jeden je bohatá reflexia, ktorá zahŕňa aktivity počas celého semestra, a druhý je chudobná reflexia bez reflexných aktivít."

- "Pozrime sa na tieto dva príklady a diskutujme o nich: Aký je medzi nimi hlavný rozdiel? Čo sa stalo v každom z týchto prípadov a čo chýba v zlom príklade?"

3. Diskusia v skupine (10 minút):

- "Diskutujme o týchto príkladoch. Čo ste si všimli v príklade "bohatý", čo sa nenachádza v príklade "chudobný"? Čo si myslíte, že sa tu stalo? Prečo je reflexia dôležitá pri učení sa službou?"

- "Vaše postrehy zapíšem na flipchart a zdôrazním rozdiely medzi týmito dvoma príkladmi."

4. Predstavenie cyklu zážitkového učenia (5 minút):

- "Prejdime teraz ku koncepcii zážitkového učenia. Reflexia je kľúčovým prvkom v cykle učenia. Teraz vám ukážem slajd vysvetľujúci cyklus zážitkového učenia, v ktorom reflexia zohráva neoddeliteľnú úlohu."

- "Ak sa vrátíme k príkladom, o ktorých sme diskutovali, ako by sme mohli zlepšiť reflexiu v príklade chudobných, aby sa viac podobala príkladu bohatých?"

5. **Otázky na debriefing:**

- "Aké boli hlavné rozdiely medzi príkladmi?"

- "Prečo je reflexia kľúčovou súčasťou service learningu?"

- "Aké praktické kroky môžeme podniknúť na zlepšenie reflexie vo vlastnom vyučovaní?"

Potrebné materiály:

- Flipchart a fixky
- Prezentácie s príkladmi výsledkov reflexie (jedna bohatá a jedna chudobná)
- Prezentácia o cykle zážitkového učenia

HANDOUT: PRÍKLADY REFLEXIE**Slide 1 - dobrá reflexia**

Prvýkrát som sa stretol s užitočnosťou svojich vedomostí pre praktický problém, ktorému som čelil. Predtým sa mi to zdalo také abstraktné a teraz to dávalo zmysel. Myslel som si, že to bude oveľa jednoduchšie. Veľa komunikácie, nedorozumení, kompromisov. Komunitný partner bol zaneprázdnený a museli sme pracovať podľa jeho rozvrhu. Našťastie som mal tím a dokázali sme sa podeliť o bremeno projektu. Veľa som sa naučil o svojej budúcej profesii. Už sa neviem dočkať, kedy začnem pracovať. Môjmu komunitnému partnerovi sa projekt páčil a zostaneme v kontakte pre budúce potreby. Možno budeme spolupracovať na nejakom ďalšom projekte. (Nensi, 2016)

Slide 2- zlý odraz

Príležitostne som robil prácu, ale vlastne som sa nič nenaučil. Myslím, že som premárnil čas. Nevidím zmysel v tom, aby som pracoval tak tvrdo a tak dlho, a to všetko zadarmo. S kurzom to vôbec nesúvisí. Svoj čas som mohol využiť efektívnejšie a účelnejšie. Komunitný partner nemal o projekt vôbec záujem. Boli sme len votrelci v jeho super nabitom programe. (John, 2017)

Reflexia - úroveň, typy a otázky

Trvanie: 35 minút

Popis:

Táto aktivita vyzýva účastníkov, aby sa zamysleli nad rôznymi momentmi reflexie počas školenia. Cieľom je určiť, kedy sa reflexia uskutočnila, o čom sa uvažovalo a ktoré otázky sa použili. Účastníkov to povzbudzuje k tomu, aby si uvedomili kľúčové aspekty reflexie v rámci service learningu.

Postup krok za krokom pre školiteľa:

1. Podnet na skupinovú reflexiu (5 minút):

- "Začnime tým, že sa pozrieme späť na tréning, ktorého ste sa doteraz zúčastnili. Môže niekto poukázať na momenty počas tohto školenia, keď sme robili reflexiu?"
- Školiteľ zapíše odpovede na flipchart.

2. Identifikácia momentov reflexie (10 minút):

- "Ku každému momentu, ktorý spomeniete, pridáme čas alebo časť tréningu, kedy sa reflexia vyskytla. Pomôže nám to pochopiť, ako bola reflexia začlenená do celého školenia."
- Školiteľ zapíše časy momentov na zamyslenie vedľa príslušných odpovedí na flipchart.

3. O čom sa uvažovalo? (10 minút):

- "Teraz si porozprávajme o tom, nad čím sme vlastne počas týchto chvíľ uvažovali. O akých témach, výzvach alebo myšlienkach sme uvažovali?"
- Školiteľ doplní na flipchart úroveň reflexie (napr. osobná, teoretická, praktická atď.).

4. Použité otázky na zamyslenie (5 minút):

- "Ktoré konkrétne otázky sme použili na usmernenie našich úvah? Spomeniete si na nejaké otázky, ktoré vám pomohli hlbšie premýšľať počas našich reflexií?"
- Školiteľ zapíše otázky na zamyslenie, ktoré skupina spomenula, na flipchart.

5. Otázky na debriefing:

- "Prečo je dôležité uvažovať v rôznych bodoch počas tréningu?"
- "Ako vám rôzne typy reflexie (osobná, teoretická, praktická) pomohli získať poznatky?"
- "Ako môžete tieto techniky reflexie uplatniť vo svojej vlastnej pedagogickej praxi?"

Potrebné materiály:

- Flipchart a fixky
- Materiál na rozdávanie : Reflexia v rámci učenia sa službou

Prečo reflexia a hodnotenie

Trvanie: 30 minút

Popis:

Cieľom tejto aktivity je pomôcť účastníkom pochopiť význam reflexie a hodnotenia v projektoch komunitného vzdelávania v oblasti služieb (SL). Reflexia umožňuje jednotlivcom premýšľať o svojich skúsenostiach, zatiaľ čo hodnotenie zahŕňa posúdenie týchto skúseností na základe určitých kritérií. Táto aktivita zahŕňa skupinovú prácu, v rámci ktorej účastníci uvažujú o tom, čo tieto pojmy znamenajú, a prezentujú svoje úvahy prostredníctvom cvičenia na tvorbu sochy. Po prezentácii svojich sôch sa skupiny zapoja do krátkej diskusie a debriefingu, aby si ujasnili rozdiel medzi reflexiou a hodnotením a prečo sú obe tieto činnosti kľúčové pre úspech projektov SL.

Pokyny:

1. Začnite stretnutie vysvetlením dôležitosti reflexie a hodnotenia. Vysvetlite rozdiel: reflexia je spätné premýšľanie o skúsenostiach, zatiaľ čo hodnotenie zahŕňa posúdenie týchto skúseností na základe stanovených noriem.
2. Ved'te so skupinou krátku diskusiu o tom, prečo sú reflexia a hodnotenie dôležité v service learningových projektoch. Použite prázdny flipchart na zapísanie odpovedí účastníkov na otázky:
 - Prečo je dôležité hodnotenie a reflexia?
 - Čo hodnotíme/reflektujeme v rámci service learningových projektov?
3. Požiadajte účastníkov, aby sa zamysleli nad tým, čo pre nich znamená reflexia, a nech každá skupina vytvorí sochu, ktorá predstavuje ich predstavu reflexie. Vyzvite ich, aby na tom spoločne pracovali 15 minút.
4. Po tom, ako skupiny dokončia tvorbu svojich sôch, vyzvite každú skupinu, aby svoju sochu predstavila ostatným účastníkom. Ostatné skupiny budú sochy komentovať, diskutovať o tom, či je odraz zobrazený jasne, a skúmať úlohy postáv v jednotlivých sochách.
5. Po každej prezentácii položte doplňujúce otázky, napríklad:
 - Čo socha predstavuje?
 - Je odraz jasný?
 - Akú úlohu zohráva každá osoba alebo postava na soche?
6. Po tom, čo všetky skupiny predstavia svoje sochy, sa účastníci opäť stretnú a spoločne sa zamyslia. Podel'te sa o kľúčové body týkajúce sa úlohy reflexie a hodnotenia v service learningových projektoch, pričom sa dotknite tém, ako napr:
 - Význam reflexie a hodnotenia pre monitorovanie silných a slabých stránok projektu.
 - Ako hodnotenie pomáha sledovať osobný rast a rozvoj tímu.
 - Prečo sú sebahodnotenie a úprimná spätná väzba nevyhnutné pri učení sa zo service learningových projektov.
7. Na záver vysvetlite, že hodnotenie a reflexia sa uskutočňujú po každom service learningovom projekte, zvyčajne počas hodnotiacich stretnutí, ktoré sa konajú každých 4-6 mesiacov. Tieto stretnutia pomáhajú tímu poučiť sa z minulých projektov a plánovať do budúcnosti.

Potrebné materiály:

- Flipchart
- Značky
- Prázdny priestor na prezentáciu skupinových sôch (alebo predmetov na stavbu sôch, v závislosti od dostupných zdrojov)

Úvod do reflexie

Trvanie: 40 min.

- 8 minút na skupinovú prácu (analýza prípadových štúdií a určenie výsledkov vzdelávania)
- 15 minút na skupinové prezentácie a diskusiu
- 10 minút na zhrnutie diskusie a predstavenie teoretického základu

Pokyny pre facilitátora:

1. Počiatkové nastavenie:

- Rozdeľte účastníkov do malých skupín.
- Poskytnite každej skupine inú prípadovú štúdiu opisujúcu service learningový projekt. Dbajte na to, aby prípadové štúdie pochádzali z rôznych oblastí (napr. práca so seniormi v zariadení opatrovateľskej služby, zlepšenie verejných priestorov, ochrana životného prostredia, práca s komunitou atď.)

2. Skupinová práca (8 minút):

- Dajte každej skupine pokyn, aby analyzovala pridelenú prípadovú štúdiu a určila, čo sa deti/mládež naučili prostredníctvom skúsenosti s učením sa v rámci služby opísanej v projekte.
- Povzbudzujte skupiny, aby sa zamerali na akademické aj neakademické výsledky vzdelávania, ako napríklad:
 - Vedomosti a zručnosti v danej oblasti
 - Osobný rast (napr. zodpovednosť, komunikácia, tímová práca)
 - Sociálne a komunitné povedomie
- Požiadajte ich, aby svoje závery zapísali na flipchart alebo tabuľu.

3. Skupinové prezentácie (15-20 minút):

- Po skončení skupinovej práce požiadajte každú skupinu, aby prezentovala svoje zistenia. Mali by vysvetliť, čo sa deti/mládež v rámci projektu naučili a prečo si myslia, že to boli kľúčové výsledky.
- Po prezentácii všetkých skupín usporiadajte diskusiu s nasledujúcimi otázkami:
 - "Ako viete, čo sa deti/mládež v skutočnosti naučili z týchto projektov?"
 - "Ako môžete zabezpečiť, aby sa deti/mládež naučili to, čo ste určili ako kľúčové výsledky?"
 - "Aké kroky podniknete, aby ste zabezpečili dosiahnutie týchto výsledkov vzdelávania?"

4. Diskusia a reflexia (10 minút):

- Zhrňte hlavné body diskusie. Zdôraznite dôležitosť reflexie v procese service learningu a úlohu, ktorú zohráva pri zabezpečovaní efektívneho učenia sa detí/mládeže.
- Predstaviť teoretické základy reflexie vo vzdelávaní v službe. Vysvetlite, že reflexia je kľúčovým prvkom service learningu, pretože pomáha deťom/mládeži spájať ich skúsenosti s ich učením a osobným rozvojom.
- Predstaviť rôzne metódy reflexie, ktoré možno použiť v rámci service learningu, ako napríklad:
 - Denníky alebo denníky reflexie
 - Skupinové diskusie alebo hlásenia
 - Kreatívne metódy, ako napríklad umenie, prezentácie alebo rozprávanie príbehov
- Na záver zdôraznite, že reflexia by mala byť súčasťou celého procesu učenia sa službou, nielen na konci.

Materiál:

- opisy prípadových štúdií rôznych service learningových projektov (napr. práca so seniormi v zariadení sociálnej starostlivosti, projekt na zlepšenie verejných priestorov atď.)
- Flipcharty alebo biele tabule a fixky na skupinovú prácu a prezentácie

Štandardy pre kvalitné service learningové projekty

Trvanie: 60 minút

Popis: Táto aktivita zabezpečuje pochopenie štandardov service learning ako kvalitatívnych aspektov každej myšlienky service learningu a toho, ako by mali vyzerat' rôzne fázy service learningového projektu z hľadiska procesu a konečných výsledkov. Ak napríklad sledujeme štandardy zapojenia detí/mládeže, je dôležité pochopiť, čo znamená, že deti/mládež vypracujú, zrealizujú a vyhodnotia service learningový projekt. Prijatie štandardov kvality ako usmernení kvality v service learningových projektoch ovplyvňuje postoje učiteľov alebo mládežníckych vedúcich k práci s deťmi/mládežou/mládežníkmi: akú úlohu dospelí pri práci s deťmi/mládežníkmi zaujímajú: úlohu facilitátora a mentora alebo úlohu nadbiehania procesu a priebehu práce.

Pokyny krok za krokom:

1. Pri tejto aktivite budete musieť použiť materiál Štandardy kvality pre service learning.
2. Povedzte účastníkom, že v rámci tejto aktivity si prejdeme všetky normy kvality SL a zistíme, ako sa dajú jednotlivé kritériá dosiahnuť a prostredníctvom akých činností.
3. Uistite sa, že ste postupne prešli všetky kritériá noriem kvality SL a že sú jasné pre všetkých účastníkov.

Materiály

Materiál na rozdávanie: HANDOUT - Štandardy kvality pre service learning

1. Zapojenie detí/mládeže reaguje na skutočnú potrebu alebo skutočný problém v prostredí komunity. Deti/mládež sa podieľajú na výbere a plánovaní svojej angažovanosti a prijímajú zmysluplnú, užitočnú úlohu.

Učenie sa službou sa začína tam, kde sa zapájajú deti/mládež. Keď cítia, že ich vedomosti a zručnosti sú skutočne potrebné a že môžu prispieť niečím zmysluplným, pociťujú sebaúčinnosť. Náročná činnosť vytvára zvedavosť, motiváciu a mnoho námetov na diskusiu, na ktorých sa dá stavať v škole alebo organizácii. Naopak, nudná, nezmyselná činnosť môže viesť k demotivácii a odmietnutiu projektu.

Súčasťou každého projektu by preto malo byť spoločné zisťovanie skutočnej potreby vo fáze výskumu. Je dôležité, aby deti/mládež prijali úlohu, do ktorej môžu prispieť svojimi silnými stránkami a záujmami, a preto ju chápu ako "svoju" úlohu. Tým sa zabráni tomu, aby boli vnímaní ako "desiaty stážista" alebo dokonca aby boli považovaní za príťaž ("mlynský kameň na krku").

2. Projekty sú súčasťou vyučovacích hodín a/alebo sú prepojené s obsahom učebných osnov.

Hlavným cieľom service learningu je, aby si deti/mládež vyskúšali praktickú využiteľnosť akademických vedomostí. A naopak, aby mohli učivo obohatiť vlastnými skúsenosťami. Tým sa vedomosti získané v škole alebo organizácii dostávajú do kontextu. Ak použijeme slová Johna Deweyho, transformuje sa z "načítateľných vedomostí" na "pochopteľné vedomosti", ktoré možno aplikovať v iných situáciách.

Úzke prepojenie medzi kognitívnym a sociálnym učením tak, aby obe tieto oblasti navzájom profitovali, je osobitnou charakteristikou service learningu. Prepojenie s vyučovacím predmetom alebo učebnými osnovami neformálneho vzdelávania je dôležité aj na oslovenie detí/mládeže, ktoré by sa mimo školy alebo organizácie dobrovoľne nezapojili. A service learning je aj o tvorbe učebných osnov, o alternatívnej forme vyučovania a učenia sa. Prostredníctvom service learningu sa vyučovanie stáva živým a akčným.

3. Pravidelná a plánovaná reflexia skúseností detí/mládeže.

Reflexia je spojovacím článkom medzi osobnými skúsenosťami v angažovanosti a akademickým učením v škole alebo mládežníckej organizácii. Pretože hlboké porozumenie, vedomosti a skúsenosti musia byť interpretované v spojení. Práve to sa praktizuje prostredníctvom reflexie. Premýšľanie o kontexte a význame vlastnej skúsenosti, vedené cieľenými otázkami, objasňuje deťom/mládeži účel angažovanosti. Osobné silné a slabé stránky sa stávajú jasnejšími, uľahčuje sa prenos vedomostí z predmetu a trénujú sa metakognitívne kompetencie (napr. komplexné riešenie problémov, riadenie vlastných procesov učenia).

Príklad cyklu reflexie: Konkrétna skúsenosť (napr. mentorovanie dieťaťa migranta) → Osvetlenie z rôznych perspektív (napr. Čo znamená migrácia? Prečo existujú utečenci? Aká je moja vlastná úloha v tejto situácii?) → Odvodenie abstraktných hypotéz (napr. Pre pokojné spolužitie v našom meste potrebujeme integráciu. Integrácia sa často začína učením jazyka) → Aplikácia na riešenie problémov (napr. Nabudúce budem informovať rodinu svojho mentorovaného dieťaťa o dostupných jazykových kurzoch).

4. Praktické zapojenie detí/mládeže sa uskutočňuje mimo školy/mládežníckej organizácie.

Angažovanosť mimo školy/mládežníckej organizácie ponúka deťom/mládeži novú oblasť vzdelávania. Dostávajú príležitosť zvládnuť situácie, do ktorých by ich "bežná" učebná rutina nedostala. Precvičujú si prenos svojich vedomostí, schopností a kompetencií z "chráneného priestoru" školy alebo mládežníckej organizácie do "reálneho života". Prostredníctvom svojej angažovanosti v komunite alebo vo svojom

okrese sa učia, ako môžu reálne prispieť spoločnosti. To im umožňuje zažiť zmysluplnosť svojho učenia a konania.

A: Deti/mládež prichádzajú do kontaktu s ľuďmi, s ktorými by sa inak nikdy nestretli (napr. iná sociálna trieda, náboženstvo, etnická príslušnosť). Takéto kontakty pomáhajú budovať mosty v spoločnosti a rozvíjať sociálny kapitál. Okrem toho sa na obohatenie učenia využívajú externé odborné znalosti z komunity alebo spoločnosti.

Spolupráca s externými partnermi môže byť prospešná aj pre školu alebo mládežnícku organizáciu ako celok. Service learning je totiž vždy o otvorení školy/mládežníckej organizácie, o rozvoji smerom k "škole v komunite" alebo "proaktívnej mládežníckej organizácii".

5. Deti/mládež sa aktívne zapájajú do plánovania projektu a navrhovania aktivít v rámci service learningu.

Service learning by nemalo spočívať len v tom, že deti/mládež robia to, čo im učitelia/mládežnícki vedúci predpíšu. Naopak, deti/mládež majú v projekte skutočný "hlas" a môžu ovplyvniť plánovanie, realizáciu a hodnotenie. To zvyšuje motiváciu a pocit angažovanosti. Deti/mládež sa skutočne stávajú vlastníkami projektu ("vlastníkom") a praktizujú demokratické vystupovanie a rozhodovanie v triednych/mládežníckych skupinách.

Deti/mládež sú povzbudzované, aby si našli vlastné projekty a prevzali čo najviac zodpovednosti. Základom service learningu je skúmanie problémových situácií a objavovanie projektov užitočnej pomoci. Sebaurčenie a prevzatie zodpovednosti sú základom osobného rozvoja a učebného úspechu v projekte.

Hodnotenie štandardov kvality

Trvanie: 90 minút

Popis:

Účastníci kriticky zhodnotia predchádzajúce service learningové projekty uplatnením stanovených štandardov kvality service learningu.

Pokyny krok za krokom:

1. Povedzte účastníkom, že budú pracovať v malých skupinách, aby preskúmali a zhodnotili skutočné príklady minulých service learningových projektov. Každá skupina dostane podrobný opis, ktorý bude obsahovať informácie o cieľoch projektu, jeho realizácii, výsledkoch a spätnej väzbe od účastníkov a komunity.
2. Stručne vysvetlite účel hodnotiacej aktivity a jej súlad so Štandardmi kvality vzdelávania v oblasti služieb. Spomeňte im, že budeme mať dve stretnutia na hodnotenie projektov, jedno bude venované projektom realizovaným neformálnymi skupinami/klubmi a jedno školským projektom.
3. Preskúmajte štandardy kvality a uistite sa, že účastníci rozumejú každému z nich a tomu, ako ho možno použiť ako kritérium hodnotenia. Prejdite hodnotiaci formulár a uistite sa, že mu rozumejú.
4. Každé skupine dajte 2 projekty.
5. Skupiny budú diskutovať o tom, ako dobre projekt splnil jednotlivé normy, určia silné a slabé stránky a navrhnu zlepšenia pre budúce projekty.
6. Povedzte im, aby si robili poznámky, pretože o nich budeme diskutovať na samostatnom stretnutí.

Materiály: Hodnotenie štandardov kvality Martix, vytlačené projekty S-L, perá.

Normy	Popis
<p>1. ÚČELNÁ SLUŽBA</p> <p>Deti/mládež reagujú na skutočné potreby alebo problémy v susedstve alebo komunite. Deti/mládež sa podieľajú na výbere a plánovaní svojej účasti a prijímajú úlohy, ktoré sú zmysluplné a užitočné. Učenie sa službou sa začína, keď sa deti/mládež zúčastňujú. Ak cítia, že ich vedomosti a schopnosti sú potrebné a že môžu užitočne prispieť, deti/mládež zažívajú, že sú v komunite efektívni. Prostredníctvom činnosti sa v škole objavuje zvedavosť, motivácia a mnoho ďalších tém na rozhovor. Naopak, nudné, bezvýznamné aktivity môžu viesť k demotivácii a odmietnutiu projektu.</p> <p>Kľúčové otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Vymenujte aktivity v rámci služby, počas ktorých sa deti/mládež naučili a získali potrebné zručnosti?</i> <i>2. Opíšte, aké činnosti deti/mládež vykonávali a vykonávajú podľa svojich schopností a veku? Boli činnosti pre deti/mládež zaujímavé?</i> <i>3. Opíšte prepojenie medzi úspechmi, ktoré boli dosiahnuté počas služby a/alebo vyučovania, a potrebami sociálnej komunity (východisko pre service Learning)?</i> <i>4. Ako si mohli byť istí, že to je to, čo komunita skutočne potrebuje?</i> 	
<p>2. PREPOJENIE S UČEBNÝMI OSNOVAMI</p> <p>Service learningový projekt je súčasťou vyučovania a je prepojený s obsahom učebných osnov.</p> <p>Hlavným cieľom service learningu je, aby sa deti/mládež naučili, ako prakticky využívať vedomosti a naopak, ako obohatiť vyučovanie o osobnú skúsenosť. To znamená, že ciele učebných osnov by mali byť prepojené s cieľmi komunitnej služby, ktoré v konečnom dôsledku povedú k rozvoju detí/mládeže a napĺňaniu potrieb komunity. Takto deti/mládež využívajú vedomosti získané v škole alebo mládežníckej organizácii v reálnych situáciách a rozvinuté zručnosti a vedomosti sa prenášajú z jednej situácie do druhej. Vďaka service learningu sa vyučovanie stáva živším a akčnejším.</p> <p>Kľúčové otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Popíšte, či boli ciele vzdelávania a ciele služby počas prípravy na service learningový projekt vyvážené?</i> <i>2. Vymenujte zručnosti, ktoré deti/mládež získali počas vyučovania a ktoré im pomohli pri realizácii služby?</i> 	

<p>3. Vymenujte zručnosti, ktoré deti/mládež získali počas služby a ktoré im pomohli pri učení počas vyučovania/stretnutí mládeže?</p>	
<p>3. REFLEXIA - pravidelná a plánovaná reflexia skúseností detí/mládeže</p> <p>Reflexia je spojivom medzi službou (angažovanosťou) a učením, a preto by sa mala tiahnuť ako niť celým procesom service learningu. V každodennom rýchlym tempe sa často stáva, že medzi množstvom úloh a činností v službe a v triede zanedbávame premýšľanie o tom, čo robíme a čo sa učíme. Tento priestor v service learningovom projekte by sa mal vytvoriť prostredníctvom štruktúrovanej a zámerne plánovanej reflexie. Sústredené a vedomé vedenie premýšľania o vlastnom konaní aktivizuje profesijné kompetencie a umožňuje ich integráciu do Kurikula (reflexia prepojenia medzi učením a zapojením sa do služby). Okrem toho reflexia pomáha pri plánovaní a riadení angažovanosti (premýšľanie o priebehu projektu) a slúži emocionálnemu, sociálnemu a osobnému rozvoju detí/mládeže (sebareflexia: napr. o očakávaniach a obavách, možných predsudkoch, osobných zmenách). A napokon, deti/mládež sú povzbudzované k tomu, aby pochopili vplyv svojho vlastného konania a videli svoje vlastné skúsenosti v širšom kontexte (reflexia o spoločenskom kontexte zapojenia). Niektoré silné a slabé stránky sa stávajú jasnými a uvedomovanými, uľahčuje sa prenos odborných vedomostí a precvičuje sa rozvoj schopností (napr. komplexné riešenie problémov, riadenie vlastného procesu učenia).</p> <p>Kľúčové otázky</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Aké prekážky deti/mládež očakávali na začiatku a s čím sa stretli počas realizácie service learningu?</i> <i>2. Dozvedeli sa deti/mládež, ako môžu byť vedomosti a zručnosti, ktoré používajú a rozvíjajú počas služby/angažovanosti, prepojené s inými segmentmi ich života? Uveďte príklad.</i> <i>3. Viedli aktivity zamerané na reflexiu deti/mládež k hlbšiemu premýšľaniu o zložitých problémoch v komunite alebo o ich vlastných predpokladoch, predsudkoch a osobnej zodpovednosti v spoločnosti? Uveďte príklad.</i> 	
<p>4. PARTNERSTVO S KOMUNITOU</p> <p>V rámci service learningu sa deti a mládež zasadzujú za iných ľudí vo svojej komunite alebo za environmentálne, kultúrne či politické otázky. Ich angažovanosť presahuje rámec "školy alebo organizácie" a odohráva sa mimo ich bežného prostredia. Deti/mládež objavujú nové miesta na učenie, uplatňujú vedomosti a zručnosti v reálnom kontexte, spoznávajú iné životné prostredia a perspektívy a formujú spoločnosť. Dostávajú príležitosť zvládnuť situácie, do ktorých by ich "bežné" učenie neprivedlo. Precvičujú si prenos vlastných vedomostí a schopností z "bezpečného útočiska" školy/organizácie</p>	

do "reálneho života". Takéto mimoškolské/organizačné angažovanie so sebou prináša priamu spoluprácu s inými ľuďmi a aktérmi v komunite a okrese, s ktorými by sa inak nikdy nestretli (napr. iná sociálna vrstva, náboženstvo). Takéto kontakty vytvárajú mosty v rámci komunit a budujú sociálny kapitál. Spolupráca s partnermi z komunity je súčasťou každého service learningového projektu. Na druhej strane sa na obohatenie učenia využívajú externé odborné znalosti z komunity. Partneri sa navzájom vnímajú ako zdroje a spolupracujú na vytvorení spoločnej vízie, stanovení cieľov a realizácii plánov.

Kľúčové otázky

- 1. Ako deti/mládež a partneri pripravili a realizovali aktivity v rámci service learningu?*
- 2. Uveďte spôsoby komunikácie medzi partnermi a deťmi/mládežou o plánoch, aktivitách a pokroku?*
- 3. Ako sa partneri podieľali na reflexii?*
- 4. Ako sa partneri podieľali na realizácii aktivít a oslavách ukončenia service learningového projektu (vrátane prijatia/udelenia uznania)?*
- 5. Ako sa partneri v rámci service learningu podieľali na hodnotení (či a ako skúsenosti splnili spoločné ciele)?*

5. HLAS DETÍ/MLADÝCH - Deti/mládež sa aktívne zapájajú do plánovania a realizácie aktivít v rámci service learningu.

Účasť na service learningovom projekte je viac ako len povinnosť, čo znamená, že deti/mládež môžu v triede alebo organizácii prijímať rozhodnutia a zodpovednosť. Ak sa tak nedeje a zapojenie je kvázi "predpísané", je otázne, či deti/mládež zažili zapojenie ako príležitosť na sociálnu participáciu. Doslova participovať znamená od niekoho odobrať. Ak sa teda deti/mládež zúčastňujú, mali by dospelých zbaviť určitej zodpovednosti a vplyvu. Otázkou je, do akej miery? Aké rozhodnutia môžu deti/mládež prijímať v rámci service learningu? O čom sa dá rokovať a o čom nie? Odpovede na tieto otázky závisia od mnohých faktorov. Zvyšuje sa tým motivácia a pocit účasti. Deti/mládež navrhujú service learningový projekt podľa svojho "pocitu vlastníctva" a praktizujú demokratický dialóg a rozhodovanie v triede.

Deti/mládež sú povzbudzované, aby si našli vlastné projekty a prevzali čo najviac zodpovednosti. Základom service learningu je skúmanie problémov. Sebaurčenie a prevzatie zodpovednosti sú kľúčom k osobnému rozvoju a úspechu v učení.

Kľúčové otázky

- 1. Ako boli deti/mládež zapojené do prípravy služby? Ako sa pri príprave projektu služby budovala dôvera medzi deťmi/mladými a dospelými?*

2. Aký bol podiel detí/mládeže na rozhodovaní o service learningovom projekte? 3. Čo bolo potrebné na vytvorenie atmosféry pre reflexiu, ktorá rozvíja pocit sebadôvery a otvoreného vyjadrovania? 4. Ako sa deti/mládež podieľali na hodnotení kvality a účinkov zážitkov počas service learningu?	

Štandardy kvality skladačka

Trvanie: 30 minút

Popis:

V tejto aktivite sa účastníci zamerajú na štandardy kvality pre úspešný service learningový projekt, aby si overili svoje vlastné postoje k základným komponentom kvality service learningových projektov. Aktivita zabezpečí hĺbkovú analýzu toho, do akej miery účastníci učia alebo uľahčujú prácu s deťmi alebo mládežou.

Pokyny:

1. Poskytnite krátky prehľad o tom, aké sú štandardy kvality pre úspešný service learningový projekt, prečo sú dôležité a aké štandardy kvality sú dôležité pre service learningové projekty. Môže to byť vo forme ústnej prezentácie s powerpointovou prezentáciou alebo bez nej.
2. Rozdeľte účastníkov do skupín. V ideálnom prípade vytvorte 5 skupín - každá bude pracovať na jednom z 5 štandardov kvality. V prípade väčšieho počtu skupín - môžete dať rovnaký štandard kvality prerokovať dvom alebo viacerým skupinám. V prípade menšej tréningovej skupiny máte dvojice alebo trojice, aby ste pokryli všetky štandardy.
3. Každé skupine rozdeľte leták a dajte im pokyn, aby:
Prečítajte si obsah letáku
Individuálne sa zamyslite: čo je pre mňa dôležité, pokiaľ ide o obsah letáku, a aké výhody budú mať moje deti/mládež, ak sa tento štandard naplní v rámci service learningového projektu; aké otázky vyvstávajú pri čítaní letáku so štandardom. V skupine: podel'te sa o svoje individuálne odpovede. Urobte jednu spoločnú skupinovú prezentáciu.
Plenárne zasadnutie, každá skupina sa podel'í o svoju prácu: predstaví/prečíta normu; predstaví, čo je dôležité, prínos pre deti/mládež a nastolené otázky.
4. Na záver školiteľ prednesie záverečné konštatovanie, pričom má na pamäti všetky prezentácie.

Potrebné materiály:

- Flipchartový papier
- Značky
- Materiál Štandardy kvality pre service learningový projekt

1. Zapojenie detí/mládeže reaguje na skutočnú potrebu alebo skutočný problém v prostredí komunity. Deti/mládež sa podieľajú na výbere a plánovaní svojej angažovanosti a prijímajú zmysluplnú, užitočnú úlohu.

Učenie sa službou sa začína tam, kde sa zapájajú deti/mládež. Keď cítia, že ich vedomosti a zručnosti sú skutočne potrebné a že môžu prispieť niečím zmysluplným, pociťujú sebaúčinnosť. Náročná činnosť vytvára zvedavosť, motiváciu a mnoho námetov na diskusiu, na ktorých sa dá stavať v škole alebo organizácii. Naopak, nudná, nezmyselná činnosť môže viesť k demotivácii a odmietnutiu projektu.

Súčasťou každého projektu by preto malo byť spoločné zisťovanie skutočnej potreby vo fáze výskumu. Je dôležité, aby deti/mládež prijali úlohu, do ktorej môžu prispieť svojimi silnými stránkami a záujmami, a preto ju chápu ako "svoju" úlohu. Tým sa zabráni tomu, aby boli vnímaní ako "desiaty stážista" alebo dokonca aby boli považovaní za príťaž ("mlynský kameň na krku").

✂

2. Projekty sú súčasťou vyučovacích hodín a/alebo sú prepojené s obsahom učebných osnov.

Hlavným cieľom service learningu je, aby si deti/mládež vyskúšali praktickú využiteľnosť akademických vedomostí. A naopak, aby mohli učivo obohatiť vlastnými skúsenosťami. Tým sa vedomosti získané v škole alebo organizácii dostávajú do kontextu. Ak použijeme slová Johna Deweyho, transformuje sa z "načítateľných vedomostí" na "pochopiteľné vedomosti", ktoré možno aplikovať v iných situáciách.

Úzke prepojenie medzi kognitívnym a sociálnym učením tak, že obe tieto oblasti sú vzájomne prospešné, je osobitnou charakteristikou service learningu. Prepojenie s vyučovacím predmetom alebo učebnými osnovami neformálneho vzdelávania je dôležité aj na oslovenie detí/mládeže, ktoré by sa mimo školy alebo organizácie dobrovoľne nezapojili. A service learning je aj o tvorbe učebných osnov, o alternatívnej forme vyučovania a učenia sa. Prostredníctvom service learningu sa vyučovanie stáva živým a akčným.

3. Pravidelná a plánovaná reflexia skúseností detí/mládeže.

Reflexia je spojovacím článkom medzi osobnými skúsenosťami v angažovanosti a akademickým učením v škole alebo mládežníckej organizácii. Pretože hlboké porozumenie, vedomosti a skúsenosti musia byť interpretované v spojení. Práve to sa praktizuje prostredníctvom reflexie. Premýšľanie o kontexte a význame vlastnej skúsenosti, vedené cieľenými otázkami, objasňuje deťom/mládeži účel angažovanosti. Osobné silné a slabé stránky sa stávajú jasnejšími, uľahčuje sa prenos vedomostí z predmetu a trénujú sa metakognitívne kompetencie (napr. komplexné riešenie problémov, riadenie vlastných procesov učenia). Príklad cyklu reflexie: Konkrétna skúsenosť (napr. mentorovanie dieťaťa migranta) → Osvetlenie z rôznych perspektív (napr. Čo znamená migrácia? Prečo existujú utečenci? Aká je moja vlastná úloha v tejto situácii?) → Odvodenie abstraktných hypotéz (napr: Pre pokojné spolužitie v našom meste potrebujeme integráciu. Integrácia sa často začína učením jazyka) → Aplikácia na riešenie problémov (napr: Nabudúce budem informovať rodinu svojho mentorovaného dieťaťa o dostupných jazykových kurzoch).

4. Praktické zapojenie detí/mládeže sa uskutočňuje mimo školy/mládežníckej organizácie.

Pre deti/mládež ponúka angažovanosť mimo školy/mládežníckej organizácie novú oblasť vzdelávania. Dostávajú príležitosť zvládnuť situácie, do ktorých by ich "bežná" učebná rutina nedostala. Precvičujú si prenos svojich vedomostí, schopností a kompetencií z "chráneného priestoru" školy alebo mládežníckej organizácie do "reálneho života". Prostredníctvom svojej angažovanosti v komunite alebo vo svojom okrese sa učia, ako môžu reálne prispieť spoločnosti. To im umožňuje zažiť zmyslupnosť svojho učenia a konania.

A: Deti/mládež prichádzajú do kontaktu s ľuďmi, s ktorými by sa inak nikdy nestretli (napr. iná sociálna trieda, náboženstvo, etnická príslušnosť). Takéto kontakty pomáhajú budovať mosty v spoločnosti a rozvíjať sociálny kapitál. Okrem toho sa na obohatenie učenia využívajú externé odborné znalosti z komunity alebo spoločnosti.

Spolupráca s externými partnermi môže byť prospešná aj pre školu alebo mládežnícku organizáciu ako celok. Service learning je totiž vždy o otvorení školy/mládežníckej organizácie, o rozvoji smerom k "škole v komunite" alebo "proaktívnej mládežníckej organizácii".

5. Deti/mládež sa aktívne zapájajú do plánovania projektu a navrhovania aktivít v rámci service learningu.

Service learning by nemal spočívať len v tom, že deti/mládež robia to, čo im učitelia/mládežnícki vedúci predpíšu. Naopak, deti/mládež majú v projekte skutočný "hlas" a môžu ovplyvniť plánovanie, realizáciu a hodnotenie. To zvyšuje motiváciu a pocit angažovanosti. Deti/mládež sa skutočne stávajú vlastníkami projektu ("vlastníkom") a praktizujú demokratické vystupovanie a rozhodovanie v triednych/mládežníckych skupinách.

Deti/mládež sú povzbudzované, aby si našli vlastné projekty a prevzali čo najviac zodpovednosti. Základom service learningu je skúmanie problémových situácií a objavovanie projektov užitočnej pomoci. Sebaurčenie a prevzatie zodpovednosti sú základom osobného rozvoja a učebného úspechu v projekte.

✂

Usmernenia pre kvalitnú implementáciu service learningu

Trvanie: 40 minút

Popis:

Štandardy kvality pre service learning sú usmerneniami pre úspešné service learningové projekty. Každá norma predstavuje jednu oblasť kvality a označuje základný proces alebo výsledok, ktorý by sa mal vyskytnúť počas realizácie service learningu. Toto cvičenie pomáha účastníkom zhodnotiť vlastnú prax service learningu pred jeho začiatkom alebo po skončení service learningového projektu.

Pokyny:

Účastníci vo dvojiciach (zástupcovia z tej istej školy alebo mládežníckej organizácie) zhodnotia svoj vlastný service learningový projekt s využitím rozdanej matice hodnotenia štandardov kvality. Musia mať vlastný service learningový projekt (buď náčrt projektu, alebo podrobný projekt) a prostredníctvom diskusie vyplniť stĺpec Popis. Otázky sú zamerané na určitú oblasť kvality service learningu.

Tento krok môže trvať 20 až 25 minút. Otázky v stĺpci Štandardy sú v minulom čase, ale môžu sa použiť pri koncipovaní service learningového projektu.

Po skončení skupinovej práce sa účastníci môžu podeliť o poznatky z maticovej tabuľky alebo si urobiť všeobecný prehľad o svojich poznatkoch z tejto aktivity.

Potrebné materiály:

- Service learningový projekt vypracovaný účastníkmi
- Matica hodnotenia štandardov kvality
- Perá

HANDOUT Hodnotiaca matica štandardov kvality

Normy	Popis
<p>1. ÚČELNÁ SLUŽBA</p> <p>Deti/mládež reagujú na skutočné potreby alebo problémy v susedstve alebo komunite. Deti/mládež sa podieľajú na výbere a plánovaní svojej účasti a prijímajú úlohy, ktoré sú zmysluplné a užitočné. Učenie sa službou sa začína, keď sa deti/mládež zúčastňujú. Ak cítia, že ich vedomosti a schopnosti sú potrebné a že môžu užitočne prispieť, deti/mládež zažívajú, že sú v komunite efektívni. Prostredníctvom činnosti sa v škole objavuje zvedavosť, motivácia a mnoho ďalších tém na rozhovor. Naopak, nudné, bezvýznamné aktivity môžu viesť k demotivácii a odmietnutiu projektu.</p> <p>Kľúčové otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Vymenujte aktivity v rámci služby, počas ktorých sa deti/mládež naučili a získali potrebné zručnosti?</i> <i>2. Opíšte, aké činnosti deti/mládež vykonávali a vykonávajú podľa svojich schopností a veku? Boli činnosti pre deti/mládež zaujímavé?</i> <i>3. Opíšte prepojenie medzi úspechmi, ktoré boli dosiahnuté počas služby a/alebo vyučovania, a potrebami sociálnej komunity (východisko pre service learning)?</i> <i>4. Ako si mohli byť istí, že to je to, čo komunita skutočne potrebuje?</i> 	
<p>2. PREPOJENIE S UČEBNÝMI OSNOVAMI</p> <p>Service learningový projekt je súčasťou vyučovania a je prepojený s obsahom učebných osnov.</p> <p>Hlavným cieľom service learningu je, aby sa deti/mládež naučili, ako prakticky využívať vedomosti a naopak, ako obohatiť vyučovanie o osobnú skúsenosť. To znamená, že ciele učebných osnov by mali byť prepojené s cieľmi komunitnej služby, ktoré v konečnom dôsledku povedú k rozvoju deti/mládeže a napĺňaniu potrieb komunity. Takto deti/mládež využívajú vedomosti získané v škole alebo mládežníckej organizácii v reálnych situáciách a rozvinuté zručnosti a vedomosti sa prenášajú z jednej situácie do druhej. Vďaka service learningu sa vyučovanie stáva živším a akčnejším.</p> <p>Kľúčové otázky:</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Popíšte, či boli ciele vzdelávania a ciele služby počas prípravy na projekt service learning vyvážené?</i> <i>2. Vymenujte zručnosti, ktoré deti/mládež získali počas vyučovania a ktoré im pomohli pri realizácii služby?</i> 	

<p>3. Vymenujte zručnosti, ktoré deti/mládež získali počas služby a ktoré im pomohli pri učení počas vyučovania/stretnutí mládeže?</p>	
<p>3. REFLEXIA - pravidelná a plánovaná reflexia skúseností detí/mládeže</p> <p>Reflexia je spojivom medzi službou (angažovanosťou) a učením, a preto by sa mala tiahnuť ako niť celým procesom service learning. V každodennom rýchlym tempe sa často stáva, že medzi množstvom úloh a činností v službe a v triede zanedbávame premýšľanie o tom, čo robíme a čo sa učíme. Tento priestor v praxi service learning by sa mal vytvoriť prostredníctvom štruktúrovanej a zámerne plánovanej reflexie. Sústredené a vedomé vedenie premýšľania o vlastnom konaní aktivizuje profesijné kompetencie a umožňuje ich integráciu do Kurikula (reflexia prepojenia medzi učením a zapojením sa do služby). Okrem toho reflexia pomáha pri plánovaní a riadení angažovanosti (premýšľanie o priebehu projektu) a slúži emocionálnemu, sociálnemu a osobnému rozvoju detí/mládeže (sebareflexia: napr. o očakávaniach a obavách, možných predsudkoch, osobných zmenách). A napokon, deti/mládež sú povzbudzované k tomu, aby pochopili vplyv svojho vlastného konania a videli svoje vlastné skúsenosti v širšom kontexte (reflexia o spoločenskom kontexte zapojenia). Niektoré silné a slabé stránky sa stávajú jasnými a uvedomovanými, uľahčuje sa prenos odborných vedomostí a precvičuje sa rozvoj schopností (napr. komplexné riešenie problémov, riadenie vlastného procesu učenia).</p> <p>Kľúčové otázky</p> <ol style="list-style-type: none"> <i>1. Aké prekážky deti/mládež očakávali na začiatku a s čím sa stretli počas realizácie service learning?</i> <i>2. Dozvedeli sa deti/mládež, ako môžu byť vedomosti a zručnosti, ktoré používajú a rozvíjajú počas služby/angažovanosti, prepojené s inými segmentmi ich života? Uveďte príklad.</i> <i>3. Viedli aktivity zamerané na reflexiu deti/mládež k hlbšiemu premýšľaniu o zložitých problémoch v komunite alebo o ich vlastných predpokladoch, predsudkoch a osobnej zodpovednosti v spoločnosti? Uveďte príklad.</i> 	
<p>4. PARTNERSTVO S KOMUNITOU</p> <p>V rámci service learningu sa deti a mládež zasadzujú za iných ľudí vo svojej komunite alebo za environmentálne, kultúrne či politické otázky. Ich angažovanosť presahuje rámec "školy alebo organizácie" a odohráva sa mimo ich bežného prostredia. Deti/mládež objavujú nové miesta na učenie, uplatňujú vedomosti a zručnosti v reálnom kontexte, spoznávajú iné životné prostredia a perspektívy a formujú spoločnosť. Dostávajú príležitosť zvládnuť situácie, do ktorých by ich "bežné" učenie neprivedlo. Precvičujú si prenos vlastných vedomostí a schopností z "bezpečného útočiska" školy/organizácie</p>	

do "reálneho života". Takéto mimoškolské/organizačné angažovanie so sebou prináša priamu spoluprácu s inými ľuďmi a aktérmi v komunite a okrese, s ktorými by sa inak nikdy nestretli (napr. iná sociálna vrstva, náboženstvo). Takéto kontakty vytvárajú mosty v rámci komunit a budujú sociálny kapitál. Spolupráca s partnermi z komunity je súčasťou každého projektu service learning. Na druhej strane sa na obohatenie učenia využívajú externé odborné znalosti z komunity. Partneri sa navzájom vnímajú ako zdroje a spolupracujú na vytvorení spoločnej vízie, stanovení cieľov a realizácii plánov.

Kľúčové otázky

- 1. Ako deti/mládež a partneri pripravili a realizovali aktivity v rámci service learningu?*
- 2. Uveďte spôsoby komunikácie medzi partnermi a deťmi/mládežou o plánoch, aktivitách a pokroku?*
- 3. Ako sa partneri podieľali na reflexii?*
- 4. Ako sa partneri podieľali na realizácii aktivít a oslavách ukončenia service learning (vrátane prijatia/udelenia uznania)?*
- 5. Ako sa partneri v rámci service learningu podieľali na hodnotení (či a ako skúsenosti splnili spoločné ciele)?*

5. HLAS DETÍ/MLADÝCH - Deti/mládež sa aktívne zapájajú do plánovania a realizácie aktivít v rámci service learningu.

Účasť na service learningu je viac ako len povinnosť, čo znamená, že deti/mládež môžu v triede alebo organizácii prijímať rozhodnutia a zodpovednosť. Ak sa tak nedeje a zapojenie je kvázi "predpísané", je otázne, či deti/mládež zažili zapojenie ako príležitosť na sociálnu participáciu. Doslova participovať znamená od niekoho odobrať. Ak sa teda deti/mládež zúčastňujú, mali by dospelých zbaviť určitej zodpovednosti a vplyvu. Otázkou je, do akej miery? Aké rozhodnutia môžu deti/mládež prijímať v rámci service learningu? O čom sa dá rokovať a o čom nie? Odpovede na tieto otázky závisia od mnohých faktorov. Zvyšuje sa tým motivácia a pocit účasti. Deti/mládež navrhujú service learning podľa svojho "pocitu vlastníctva" a praktizujú demokratický dialóg a rozhodovanie v triede.

Deti/mládež sú povzbudzované, aby si našli vlastné projekty a prevzali čo najviac zodpovednosti. Základom service learningu je skúmanie problémov. Sebaurčenie a prevzatie zodpovednosti sú kľúčom k osobnému rozvoju a úspechu v učení.

Kľúčové otázky

- 1. Ako boli deti/mládež zapojené do prípravy služby? Ako sa pri príprave projektu služby budovala dôvera medzi deťmi/mladými a dospelými?*

2. Aký bol podiel detí/mládeže na rozhodovaní o service learningu?

3. Čo bolo potrebné na vytvorenie atmosféry pre reflexiu, ktorá rozvíja pocit sebadôvery a otvoreného vyjadrovania?

4. Ako sa deti/mládež podieľali na hodnotení kvality a účinkov zážitkov počas service learningu?

Verejná hviezda so service learningovým projektom

Trvanie: 45 minút

Popis:

V rámci tejto aktivity sa účastníci zamyslia nad kľúčovými momentmi svojich osobných projektov service learning a naplánujú, ako tieto momenty komunikovať a propagovať príslušným zainteresovaným stranám. Cvičenie sa zameriava na identifikáciu a usporiadanie kľúčových momentov projektu s ohľadom na publikum, formu a posla správy.

Pokyny:

1. Na začiatku vyzvite účastníkov, aby sa individuálne zamysleli nad osobnými projektmi service learningu, na ktorých pracovali počas celého kurzu.
2. Každému účastníkovi poskytnite vytlačenú tabuľku so štyrmi kľúčovými otázkami:
 - Čo? (Kľúčové momenty z projektu service learning)
 - Komu? (Konkrétne zainteresované strany, s ktorými treba komunikovať)
 - Ako? (Forma a kanál komunikácie, napríklad osobná, písomná alebo video)
 - Kto? (Osoba zodpovedná za doručenie správy)
3. Každú otázku vysvetľujte 5 minút:
 - "Čo?" sa vzťahuje na kľúčové momenty projektu, ktoré je potrebné komunikovať.
 - "Komu?" sa týka zainteresovaných strán (ľudí, skupín atď.), ktoré je potrebné informovať.
 - "Ako?" sa týka formy správy a spôsobu jej doručenia.
 - "Kto?" sa vzťahuje na osobu z projektového tímu zodpovednú za prenos správy.
4. Dajte účastníkom 10 minút na premyslenie a vyplnenie tabuľky na základe ich projektov.
5. Po vyplnení tabuľky rozdeľte účastníkov do skupín po 4. Požiadajte ich, aby sa podelili o svoje kľúčové momenty (Čo?) a prediskutovali, ako plánujú tieto momenty oznámiť zainteresovaným stranám (Komu? a Ako?). Poskytnite 20 minút na skupinovú diskusiu.
6. Po skončení skupinovej diskusie zhromaždite všetkých účastníkov. Facilitátor požiada účastníkov, aby sa podelili o kľúčové momenty, ktoré identifikovali, a zapíšu ich na flipchart v chronologickom poradí. Facilitátor by mal pomôcť identifikovať spoločné body, ktoré je potrebné komunikovať v každom projekte, a prediskutovať všetky chýbajúce body.
7. Ak sú v odpovediach skupiny medzery, opýtajte sa, či by chceli doplniť ďalšie podrobnosti.

Otázky na debrífung:

- Čo ste urobili?
- Ako to išlo?
- Prečo je propagácia dôležitá?
- Čo ste sa naučili od ostatných pri zdieľaní?
- Čo bolo ťažké? Aké informácie vám ešte chýbajú?

Po debrífungu facilitátor objasní všetky dilemy a zdôrazní dôležitosť kľúčových momentov v service learningových projektoch, ako sú fázy ukončenia a osláv.

Potrebné materiály:

- Flipchartový papier
- Značky
- Materiály s vytlačenými tabuľkami pre každého účastníka

Hodnotenie vo vzdelávaní prostredníctvom služieb

Trvanie: 30 minút

Popis:

Táto aktivita predstavuje koncept hodnotenia v service learningových projektoch tým, že účastníkov prevedie cvičením, ktoré skúma kritériá hodnotenia úspechu a rôzne typy metód hodnotenia. Cvičenie sa začína jednoduchou porovnávacou aktivitou, po ktorej nasleduje skupinová diskusia o konceptoch a metódach hodnotenia, ktorá vedie k praktickému cvičeniu, v ktorom účastníci plánujú hodnotenie svojich service learningových projektov.

Pokyny:

1. Začnite stretnutie tým, že požiadate dvoch dobrovoľníkov, aby sa zúčastnili na krátkom cvičení s názvom "Kvetina".
2. Pripravte prázdny flipchartový papier, na ktorý obaja dobrovoľníci nakreslia kvetinu. Dajte im pokyn, aby nakreslili čo najkrajší kvet. Dajte im 1-2 minúty na dokončenie kresby.
3. Keď skončia, požiadajte zvyšok skupiny, aby hlasovali, ktorý kvet je krajší.
4. Po skončení hlasovania začnite so skupinou diskusiu o kritériách, podľa ktorých sa hodnotila krása kvetov. Položte otázky, ako napr:
 - Ako človek vie, čo sa hodnotí?
 - Ako by ste definovali pojem "krásny" pre každého jednotlivca?
5. Prejdite k diskusii o hodnotení v rámci service learningu otázkou:
 - Ako na konci projektu zistíme, či sme boli úspešní alebo neúspešní?
 - Ako hodnotíme svoju prácu na service learningovom projekte?
 - Ako by ste pristupovali k hodnoteniu service learningového projektu?
6. Ak skupina neponúkne žiadne odpovede, opýtajte sa: "Kto by mal byť podľa vás hodnotený v service learningovom projekte?"
7. Predstavte nasledujúce pojmy používané v rámci service learningu:
 - Hodnotenie
 - Triedenie
 - Meranie
 - Reflexia
 - Spätná väzba
 - Monitorovanie
8. Začnite krátku diskusiu o význame jednotlivých pojmov a vyzvite účastníkov, aby sa podelili o svoje chápanie.
9. Vysvetlite rôzne druhy hodnotenia/posudzovania v rámci service learningu:
 - Hodnotenie/posudzovanie = meranie vplyvu service learningového projektu
 - Hodnotenie/posudzovanie = klasifikácia a hodnotenie výsledkov vzdelávania alebo individuálneho výkonu
 - Hodnotenie/posudzovanie = spätná väzba od rôznych zainteresovaných strán na rôzne aspekty projektu
10. Rozdeľte účastníkov do troch skupín a každej skupine pridajte jeden z vyššie uvedených typov hodnotenia/posudzovania (meranie vplyvu, klasifikácia/hodnotenie výsledkov vzdelávania, spätná väzba/hodnotenie realizácie projektu).
11. Každá skupina má za úlohu odpovedať na nasledujúce otázky:
 1. Aký je účel hodnotenia?
 2. Komu je hodnotenie určené?
 3. Od koho získavame informácie na hodnotenie? Kto sa podieľa na hodnotení?
 4. Čo hodnotíme/čo môžeme hodnotiť?
 5. Aké nástroje môžeme použiť na hodnotenie?

6. Ako toto hodnotenie súvisí s reflexiou?

12. Po skupinových diskusiách každý účastník individuálne vyplní plán realizácie projektu SL, pričom sa osobitne zameria na to, ako bude riešiť hodnotenie a posudzovanie svojho projektu.

Otázky na debríng:

- Ako ste sa rozhodli pre najkrajší kvet?
- Prečo je dôležité vyhodnotiť úspech alebo neúspech na konci service learningového projektu?
- Ako podľa vás súvisí hodnotenie a reflexia v rámci service learningu?

Potrebné materiály:

- Flipchart
- Značky
- PPT prezentácia
- Materiál - plán realizácie projektu SL

Čas na večierok

Trvanie: 30 minút

Popis:

Táto aktivita predstavuje koncept oslavy a zdôrazňuje jej význam v procese service learningového projektu. Účastníci diskutujú o kreatívnych spôsoboch oslavovania ukončenia service learningových projektov, berúc do úvahy rôzne typy projektov a zúčastnené strany.

Pokyny:

1. Začnite tým, že vysvetlíte význam osláv v procese service learningu a to, ako pomáhajú oceniť úsilie a úspechy všetkých zúčastnených.
2. Na úvod témy zvážte, či by ste nemali začať vetou typu: "Teraz, keď už vieme, ako správne uzavrieť service learningové projekty, musíme to osláviť!"
3. Rozdeľte účastníkov do malých skupín po 3-4 osobách. Každé skupine poskytnite krátky príklad realizovaného service learningového projektu.
4. Dajte skupinám pokyn, aby uskutočnili brainstorming a vypracovali nápady, ako by mohli osláviť ukončenie projektu s ohľadom na zúčastnené strany a výsledky projektu.
5. Dajte účastníkom 15 minút na spoločnú prácu a prípravu krátkej prezentácie o svojich nápadoch na oslavu a o tom, ako ich prispôbili konkrétnemu príkladu projektu.
6. Dajte každému tímu 5 minút na prezentáciu svojich nápadov skupine.

Na konci prezentácií predneste krátky príspevok o význame osláv ukončenia service learningových projektov, pričom zdôraznite hodnotu uznania prínosu a pozitívneho vplyvu projektu.

Potrebné materiály:

- Flipchartový papier
- Značky
- Príklady service learningových projektov

Zmysluplné ukončenie service learningového projektu

Trvanie: 15 min

Popis:

Táto aktivita sa zameriava na skúmanie konceptu uzavretia v kontexte service learningu. Účastníci budú uvažovať o svojich skúsenostiach a pocitoch týkajúcich sa ukončenia kurzu alebo projektu a analyzovať, ako sa ukončenie v rámci service learningu môže líšiť od iných typov ukončenia. Prostredníctvom skupinovej diskusie a otázok vedených facilitátorom skupina identifikuje kľúčové prvky, ktoré prispievajú k správne procesu ukončenia.

Pokyny:

1. Začnite stretnutie otázkou účastníkom: "Ako sa dnes máte?" a s rešpektom si vypočujte ich odpovede.
2. Po prijatí odpovedí facilitátori bez ďalšieho vysvetlenia odídu z miestnosti a počkajú, kým ich účastníci zavolajú späť. Ak po nich nikto nepríde po 5 minútach, facilitátori sami znovu vstúpia do miestnosti.
3. Po návrate sa facilitátori opýtajú skupiny: "Čo si myslíte, že sa tu stalo?" a "Ako ste sa v tejto situácii cítili?" Zozbierajte myšlienky a názory skupiny.
4. Po niekoľkých odpovediach facilitátori prezradili: "Pre nás to bol koniec kurzu. Čo si myslíte o týchto informáciách?" a pokračujte v zisťovaní názorov a pocitov účastníkov.
5. Prejdite na sériu reflexívnych otázok pre skupinu:
 - "Ako sme vám mali dať tieto informácie, aby ste jasne pochopili, že je to koniec kurzu?"
 - "Ako máš v takejto situácii riešiť uzavretie?"
 - "Kde sa v procese service learningu môžeme stretnúť s touto situáciou?"
 - "Nájdete nejaké špecifiká uzavretia service learningového projektu? V čom sa podľa vás líši od iných kurzov?"
6. Zatiaľ čo jeden facilitátor vedie diskusiu, druhý zaznamenáva kľúčové myšlienky na flipchart a zameriava sa na aspekty uzavretia, ktoré účastníci identifikujú.
7. Po zhromaždení vstupných informácií facilitátori ukončia zasadnutie zdôraznením kľúčových prvkov potrebných na správne uzavretie, pričom sa odvolávajú na myšlienky napísané na flipcharte.
8. Facilitátori sa môžu rozhodnúť zdôrazniť určité body, ktoré považujú za najdôležitejšie pre účastníkov v súvislosti s uzavretím vzdelávania v oblasti služieb.

Otázky na debriefing:

- Aká bola vaša prvá reakcia, keď sme vyšli z miestnosti?
- Ako ovplyvnila skúsenosť s čakaním vaše chápanie uzavretia?
- Prečo si myslíte, že je uzavretie service learningových projektov dôležité?
- Čím sa ukončenie service learningových projektov líši od iných typov ukončenia?

Potrebné materiály:

- Flipchartový papier
- Značky

Cinquain

Trvanie: 10 minút

Popis:

Cinquain je reflexné cvičenie, ktorého cieľom je pomôcť účastníkom zhutniť a zachytiť ich myšlienky, emócie a základné presvedčenie o danej téme prostredníctvom krátkych fráz. Pomocou tohto päťriadkového formátu účastníci zhrnú svoje postrehy spôsobom, ktorý zdôrazňuje dôležité aspekty témy. Túto aktivitu možno vykonávať individuálne alebo v malých skupinách, v závislosti od prostredia.

Pokyny:

1. Vysvetlite štruktúru Cinquain a poskytnite účastníkom nasledujúce pokyny:
 - Riadok 1: Napíšte jedno slovo na pomenovanie témy (podstatné meno).
 - Riadok 2: Použite dve slová (prídavné mená) na opis témy.
 - Riadok 3: Použite tri slová (slovesá) na vyjadrenie deja alebo príbehu súvisiaceho s témou.
 - Riadok 4: Napíšte štvorslovnú vetu, ktorá vyjadruje citový vzťah alebo osobný postoj k téme.
 - Riadok 5: Napíšte posledné slovo, ktoré vystihuje podstatu alebo synonymum témy z prvého riadku.
2. Poskytnite účastníkom čas na vytvorenie ich Cinquain.
3. Vyzvite účastníkov, aby sa so skupinou podelili o svoje Cinquainove úvahy, čím podporíte otvorenú diskusiu o rôznych perspektívach a názoroch.

Potrebné materiály:

- Papier a perá pre každého účastníka (voliteľné: pripravené materiály so štruktúrou Cinquain)
- Flipchart alebo tabuľa na všetky príklady, ktoré školiteľ bude chcieť demonštrovať

A čo naše očakávania

Trvanie: 5 minút

Popis:

V tomto krátkom reflexnom cvičení účastníci prehodnotia očakávania, ktoré si stanovili na začiatku školenia. Cieľom je, aby každý účastník zhodnotil, či sa splnili jeho počiatočné očakávania, a aby sa zamyslel nad svojou osobnou skúsenosťou so vzdelávaním.

Pokyny:

1. Pripomeňte účastníkom očakávania, o ktorých diskutovali alebo ktoré si zapísali na začiatku školenia.
2. Požiadajte ich, aby sa na chvíľu zamysleli nad tým, či a ako školenie splnilo tieto očakávania.
3. Vyzvite účastníkov, aby sa podelili, ak sa cítia dobre, o svoje názory na to, ako školenie splnilo alebo nespĺnilo ich očakávania, a o všetky neočakávané poznatky, ktoré získali.

Potrebné materiály:

- Flipchart alebo tabuľa na zobrazenie pôvodného zoznamu očakávaní (ak je k dispozícii)

3 PPP v service learningových projektoch

Táto štruktúra vedie facilitátora jednotlivými krokmi a zabezpečuje, že dokáže efektívne riadiť aktivitu a zároveň zapojiť účastníkov do zmysluplnej diskusie o service learningu.

Materiál:

- Flipcharty a fixky
- Popis service learningového projektu pre každú skupinu (stručný popis s cieľom služby, súvisiacimi predmetmi a aktivitami projektu)
- Vizuálna schéma krokov service learningu (pre inšpiráciu)
- Farebné samolepiace bločky (žlté, oranžové, červené, modré, zelené)
- Karty s mesiacmi školského roka pre aktivitu na časovej osi pre každú skupinu

Trvanie: 60 - 80 min.

- Úvod - 5 min.
- 20 minút na prvú časť aktivity (mapovanie krokov service learningu)
- 5-10 minút na výmenu a diskusiu skupín o svojich flipchartoch
- 10 min. na označenie krokov
- 10 minút na aktivitu s časovou osou (priradenie krokov service learningu k mesiacom)
- 15-20 minút na skupinové prezentácie a reflexiu

Pokyny pre facilitátora:

1. Počiatočné nastavenie:

- Rozdeľte účastníkov do skupín po 4-5.
- Každéj skupine poskytnite stručný opis service learningového projektu, vrátane cieľa služby, predmetov, s ktorými projekt súvisí, a aktivít, ktoré sa na ňom podieľajú.
- Vysvetlite úlohu: každá skupina musí rozdeliť jednotlivé kroky service learningového projektu, od mapovania potrieb až po oslavu, vrátane medzikrokov.
- Zdieľajte vizuálnu schému procesu service learning (napr. vývojový diagram), ktorá im pomôže pri uvažovaní.
- Nastavte časovač na 20 minút, aby skupiny na flipcharte zmapovali kroky service learningu.

2. Skupinová práca (20 minút):

- Dajte skupinám pokyn, aby spoločne na flipcharte podrobne opísali jednotlivé kroky procesu service learningu. Mali by zahrnúť:
 - Mapovanie potrieb
 - Vypracovanie cieľa služby
 - Plánovanie činností
 - Vykonávanie servisných činností
 - Reflexia procesu
 - Oslava výsledkov
 - Priebežné kroky (napríklad monitorovanie pokroku, úprava plánov atď.)
- Podporujte kreativitu a zabezpečte, aby všetci členovia skupiny prispievali.

3. Skupinová výmena a spätná väzba (5-10 minút):

- Po uplynutí 20 minút požiadajte skupiny, aby si vymenili flipcharty s inou skupinou.
- Požiadajte skupiny, aby si prezreli flipchart vytvorený druhou skupinou a zamysleli sa nad tým, ako riešili úlohu.

- Na flipchart, ktorý dostanú, by mali pridať vlastné postrehy, návrhy alebo nápady.

4. Pridel'ovanie rolí (lepiace poznámky) (15-20 minút):

- Každý skupine rozdajte farebné samolepiace papieriky. Každá farba bude predstavovať inú úroveň zapojenia alebo zodpovednosti v procese service learningu:
 - Žltá farba: Deti/mládež môžu tento krok vykonať samostatne
 - Oranžová: Deti/mládež môžu tento krok vykonať pod vedením učiteľa
 - Červená farba: Deti/mládež sa môžu zúčastniť tohto kroku, ale vyžadujú silné vedenie učiteľa.
 - Modrá farba: Úloha učiteľa v tomto kroku
 - Zelená: Úloha externej strany (napr. vedenie školy, komunitné organizácie, iné skupiny)
- Požiadajte skupiny, aby ku každému kroku na flipcharte umiestnili príslušné farebné samolepiace papieriky. Môžu to urobiť individuálne alebo v skupinách, v závislosti od dynamiky a komunikačných schopností účastníkov.
- Po ich dokončení umiestnite všetky flipcharty do stredu miestnosti na prezentáciu.

5. Skupinové prezentácie a reflexia (15-20 minút):

- Požiadajte každú skupinu, aby predstavila svoje kroky v rámci service learningu a úlohy, ktoré si určili pomocou lepiacich papierikov.
- Uľahčite diskusiu o cieľoch tejto aktivity a zdôraznite dôležitosť zapojenia detí/mládeže a ich účasti na service learningových projektoch. Môžete predstaviť koncept "rebríka participácie" a vysvetliť, ako môžu deti/mládež postupne prebrať väčšiu zodpovednosť v priebehu projektu.
- Zdôraznite úlohu učiteľa v celom procese a dôležitosť dôkladného plánovania service learningových projektov.

6. Plánovanie časovej osi (10 minút):

- Rozdajte kartičky s napísanými mesiacmi školského roka.
- Požiadajte účastníkov, aby každý krok service learningového projektu priradili k určitému mesiacu alebo časovému rámcu počas školského roka.
- Nechajte im 10 minút na usporiadanie krokov na časovej osi.
- Požiadajte skupiny, aby predstavili svoje časové plány a prediskutovali dôležitosť plánovania, stanovenia realistických očakávaní a neunáhlenia procesu.

7. Diskusia o fáze plánovania:

- Na záver diskusie zdôraznite, že fáza plánovania service learningového projektu je kľúčová a nemala by sa uponáhľať.
- Diskutujte o tom, že príprava, zabezpečenie povolení a iné logistické úlohy sú pre deti/mládež cennou príležitosťou na učenie.

Poznámka: Aktivitu možno uľahčiť rozdelením prvej časti - opis jednotlivých krokov projektu medzi skupiny do blokov (1- mapovanie, príprava na realizáciu service learningu + medzikroky, 2- rozdelenie úloh, realizácia + medzikroky, 3- hodnotenie, oslava + medzikroky). Aktivita s definovaním časového harmonogramu je tiež voliteľná.

Brána - moja cesta za vzdelávaním v oblasti služieb

Táto aktivita poskytuje účastníkom čas na tvorivosť, osobnú reflexiu a zdieľanie v skupine, čo im umožňuje zmysluplne a nezabudnuteľne prepojiť svoje vzdelávacie skúsenosti. Môžete ju použiť v bloku Reflexia alebo na konci školenia na reflexiu celého vzdelávacieho procesu a pokroku.

Materiál:

- Biele a farebné papiere (napr. A4, veľké listy)
- Poznámkové lístky Post-it
- Nožnice
- ceruzky, fixky a pastelky
- lepiaca páska na papier, lepidlo
- Farby a štetce
- Modelovacia hlina (plastelína)
- Povrázok alebo priadza
- špajle alebo iný drobný remeselný materiál (voliteľné)
- sviečka, hudba

Trvanie:

- Najmenej 30 minút na vytvorenie
- 15-20 minút na prezentácie

Pokyny pre facilitátora:

1. Počiatkové nastavenie:

- Pripravte miestnosť tak, že do stredu umiestnite materiály (papiere, fixky, nožnice, lepiace papieriky atď.), aby mali účastníci prístup ku všetkému, čo na aktivitu potrebujú.
- Nastavte tón aktivity stlmením svetla alebo zapálením sviečky, aby ste vytvorili pokojnú a reflexnú atmosféru. Na pozadí si pustite tichú, pokojnú hudbu, ktorá podporí sústredenie a tvorivosť.

2. Úvod do aktivity (5 minút):

- Vysvetlite účastníkom, že si vytvoria symbolickú "bránu", ktorá bude predstavovať ich osobnú cestu v rámci service learning (SL). Táto brána by mala symbolizovať ich prechod školením, to, čo sa naučili a čo si predstavujú do budúcnosti.
- "Brána" môže byť doslovná alebo abstraktná reprezentácia. Malo by to byť niečo, čo odráža to, kde sa nachádzali (z hľadiska ich vzdelávania, perspektívy service learning, vyučovania, dobrovoľníctva alebo osobného rastu) a kam smerujú po skončení školenia.
- Zdôraznite, že neexistujú správne alebo nesprávne spôsoby vytvorenia brány. Mala by byť osobná a zmysluplná pre každého účastníka.

3. Vytvorenie "brány" (30 minút):

- Dajte účastníkom pokyn, aby začali pracovať s poskytnutými materiálmi. Môžu si vybrať, ako vytvoria bránu pomocou papiera, fixiek, lepiacich štítkov a akýchkoľvek iných materiálov.
- Povzbudzujte ich k tvorivosti:
 - Môžu kresliť, maľovať, vystrihovať tvary alebo používať modelovaciu hlinu na znázornenie rôznych prvkov svojej cesty.
 - Pomocou post-itov si zapíšte konkrétne úvahy alebo kľúčové momenty školenia, ktoré si chcú vizualizovať.

- Brána môže predstavovať fyzickú štruktúru (napríklad oblúk alebo dvere) alebo abstraktnejší koncept (napríklad rad schodov, most alebo cestu).
- Facilitátor by mal počas práce chodiť po miestnosti a poskytovať účastníkom podporu a viesť s nimi ľahkú konverzáciu, podnecujúc ich k hlbšiemu zamysleniu sa nad ich doterajšou cestou a ich očakávaniami do budúcnosti.

4. Reflexia a prezentácia (15-20 minút):

- Po dokončení brán vyzvite každého účastníka, aby svoj výtvor predstavil skupine. Mali by vysvetliť:
 - Čo brána predstavuje (čo sa naučili, osobný rast alebo zmena počas školenia).
 - Aké aspekty service learningu, vyučovania alebo dobrovoľníctva sa posunuli alebo posilnili.
 - Čo si predstavujú za bránami (ich plány, ciele alebo nové poznatky o uplatňovaní service learning v budúcnosti).
- Povzbudzte účastníkov, aby sa zamysleli nad súvislosťami medzi ich vzdelávacou cestou a vytvorenou bránou.
- Po každej prezentácii dajte priestor na krátke komentáre alebo otázky ostatných účastníkov. To môže pomôcť posilniť spoločné skúsenosti a prehĺbiť proces reflexie.

5. Záverečná reflexia - nepovinné (vhodné, ak túto aktivitu zaradíte do bloku Reflexia):

- Po tom, čo všetci prezentovali, ved'te skupinu ku krátkej diskusii o tomto procese:
 - Aký to bol pocit, uvažovať o minulosti a budúcnosti takýmto kreatívnym spôsobom?
 - Čo sa naučili z reflexií iných?
 - Ako im toto cvičenie môže pomôcť pri ich budúcej práci na projektoch service learning?
- Aktivitu ukončite uznaním úsilia a tvorivosti všetkých účastníkov. Zdôraznite, že rovnako ako brána, ktorú vytvorili, aj ich cesta k učeniu sa službou pokračuje a vyvíja sa.